

Ureja: glavni in odgovorni urednik Peter Gunčar in uredniški odbor, ki ga sestavljajo: Jože Javornik — predsednik, Janez Vraničar — namestnik in člani: Franc Istenič, Marija Semen, Milena Sagadin, Neža Štefe, Boris Pertot, Slavica Bajt, Magda Ostanek in Janez Ahačič. — Tisk: ČP »Gorenjski tisk« v Kranju.

LETO IX. — 14. XI. 1966 — ST. 10

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TEKSTILINDUS — KRANJ

OB SPREJETJU POTREBNEGA DOKUMENTA

Poslovnik centralnega delavskega sveta

Že daljši čas je bilo čutiti, da delo centralnega delavskega sveta v proceduralnem smislu ne poteka ravno najbolje. Več je bilo primerov, ko CDS ob določenem ukrepanju, glasovanju in sprejetju zaključkov ni bil docela na jasnem glede postopkov, ali pa je bilo vsaj potrebno ugotoviti način postopka, čeprav bi moralo biti članom to jasno že iz rutinskega vida. Manjkali so torej neki pisani in sprejeti predpisi, ki bi nakazovali in regulirali način poslovanja najvišjega samoupravnega organa v podjetju, da bi se tako izognili — na srečo sicer redkejšim — naravnost mučnim situacijam.

Pomanjkanje ustrežujočih predpisov pa je bilo zlasti očitno na področju pravic in dolžnosti članov CDS. Velikokrat komaj zadostna udeležba na sejah CDS, nekaj celo nesklepčnih sej in določena mera nezainteresiranosti pri obravnavanju posameznih problemov so nakazali, da se člani CDS bolj »megleno« zavedajo svojih dolžnosti, oziroma, da jih pravzaprav niti ne poznajo dovolj. Prav na tem področju je postalo sprejetje konkretnih določil že skoraj nujno, kajti popolnoma nepotreben bi moral biti v zadnjem času že redni pripis pod vabila na seje: ... za člane CDS je udeležba obvezna? Saj je vendar v s a j udeležba na sejah prva in glavna dolžnost vsakega člana CDS!

CDS letošnjega sklica je na svoji 2. seji 16. 6. (potem, ko je bila prav ta seja najprej nesklepčna!) resno razpravljala prav o problemu nesklepčnosti, torej očitnega neupoštevanja dolžnosti članov CDS, ki so bili nedolgo pred tem izvoljeni v najvišji samoupravni organ, in sklenil, naj posebej imenovana komisija treh članov CDS čimprej pripravi poslovnik, s katerim bi bile odpravljene vse dosedanje napake in pomanjkljivosti ali ki bi jasno in nedvoumno preciziral poslovanje CDS v vseh ozirih.

Komisija je imela pri svojem delu dobro osnovo v poslovniku, ki ga je že leta 1957 sprejel DS bivše Tiskanine. Ugotovila je celo, da bi odpadlo mnogo nejasnosti in drobnih problemov, če bi se pri poslovanju CDS držali določil takratnega pravilnika, čeprav le-ta ob združitvi ni bil ponovno potrjen.

Na svoji 6. seji je CDS razpravljala o osnutku poslovnika in ga sprejela. Osnova za delo CDS je torej uzakonjena in samo od članov samih je odvisno, če bo tudi delo uspešno. Prav pa bi bilo, da bi se z nekaterimi najvažnejšimi določili poslovnika seznanili vsi člani kolektiva, kajti tako, kot so lahko izvoljeni v CDS, imajo tudi možnost spremljati delo tistih, ki so jih izvolili kot svoje predstavnike in jih, če svoje funkcije ne opravljajo v redu, tudi odpoklicati.

Bistvo poslovnika je zajeto v 1. in 2. členu:

Namen poslovnika je, da ureja osnovna vprašanja organizacije in načina dela CDS, da bi ta najvišji organ upravljanja v podjetju lahko nemoteno in uspešno izvrševal svoje naloge.

Vsak član CDS se mora zavedati, da sodeluje pri upravljanju podjetja, ki ga je delovni kolektiv zaposlal CDS. Zato mora svoje pravice in dolžnosti poznati ter jih izvrševati vestno, z vso po-

trebno odgovornostjo in v najboljšem namenu, da koristi podjetju in družbeni skupnosti.

CDS bo lahko nemoteno in uspešno izvrševal svoje naloge le tedaj, če se bo vsak njegov član zavedal, da sodeluje pri upravljanju podjetja, za kar so ga člani kolektiva tudi izvolili! Kot izvoljeni predstavnik ima svoje pravice

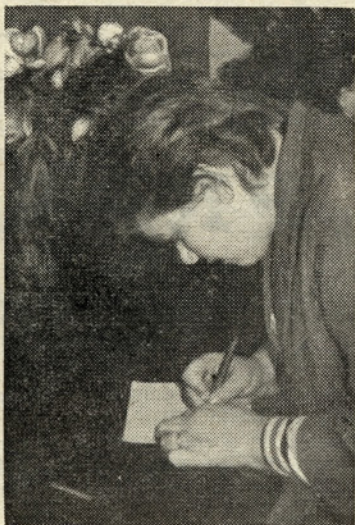
Volitve v CDS

in dolžnosti, ki jih mora vestno izvrševati, seveda če jih tudi pozna. Zato je ena glavnih dolžnosti vsakega člana CDS, da pozna — svoje dolžnosti! Kako jih bo izvrševal, pa bo merilo njegovega sodelovanja.

Temeljne pravice in dolžnosti članov CDS so zajete v posebnem poglavju, ki vsebuje več členov. Tu besedila členov ne bi navajali v celoti, opozorimo pa naj na nekatera najvažnejša določila.

Predvsem želi poslovnik zagotoviti čim številnejšo udeležbo na sejah CDS. Dejstvo, da so bile mnoge seje ob komaj zadostni udeležbi, nekaj pa je bilo celo nesklepčnih, meče kaj slabo luč na

člane CDS. Res ni mogoče pričakovati vedno 100%-ne udeležbe, vendar je bilo očitno, da se člani kaj radi poslužujejo vseh mogočih opravičil, da jim ne bi bilo potrebno sejam prisostvovati.

Z letošnjih volitev CDS

Po sprejetem poslovniku bodo morali člani svojo odsotnost javiti že predhodno, kar pa še ne bo pomenilo, da so s tem svojo odsotnost tudi opravičili.

CDS bo na seji ocenil upravičenost ali neupravičenost javljene odsotnosti, kar bo prišlo tudi v zapisnik seje! Razumljivo, da izjemni nepričakovani primeri ne spadajo tu zraven in se more taka odsotnost opravičiti tudi naknadno.

(dalje na 2. strani)

Sklepi CDS Tekstilindusa sprejeti na 6. seji, 12. okt. 1966

Pregled sklepov 5. in 6. redne seje Upravnega odbora, katere je CDS potrdil

Sklepi 5. redne seje Upravnega odbora z dne 26. 9. 1966 in 6. redne seje Upravnega odbora z dne 11. 10. 1966 se vzamejo na znanje kot so bili predloženi.

Odobri se avtorju tehnične izboljšave »potezala udarnih ročic na Kovo statvah« Urnkar Stefanu, delavcu v vzdrževalnem obratu za leto 1966, 1967 in 1968 nagrada po S din 82.757. Polovico vsakokratnega zneska se izplača iz sredstev sklada za ostale osebne dohodke, polovico zneska pa izplača ekonomska enota tkalnica II, ki navedeno tehnično izboljšavo koristi, iz lastnega sklada osebnih dohodkov.

Avtorjema tehnične izboljšave »naprava za tkanje sukljenke na

Picanol statvah« Primožič Stanetu in Lukančič Ivanu, delavcema v Centru za izobraževanje, se izplača kot enkratni avans znesek po S din 50.000 in to iz sredstev sklada za ostale osebne dohodke. Ta avans se upošteva pri končnem izračunu čiste gospodarske koristi za navedene izboljšave.

Avtorju tehnične izboljšave »pogon prizme na listovkah IVIS« Engelman Stanetu, doslej delavcu v tkalnici I, se izplača enkratna nagrada v višini S din 73.998. Polovico navedenega zneska se izplača iz sredstev sklada za ostale osebne dohodke, polovico zneska pa izplača ekonomska enota tkalnica I, ki navedeno izboljšavo koristi, iz lastnega sklada osebnih dohodkov.

Vlogi Jugoslovanskega Rdečega križa, Občinskega odbora Kranj, se ugotovi s tem, da se odobri finančni prispevek v višini 1.000 N din v »fond za boj proti tuberkulozi«.

Finančni sektor naj preveri, če dosedanja sredstva zadoščajo za izplačevanje obveznosti iz sklada za ostale osebne dohodke, v nasprotnem primeru pa naj se predlog za rešitev poda na prihodnji seji.

Volitve članov v skupščino Socialnega zavarovanja delavcev Kranj Za člane skupščine Socialnega zavarovanja delavcev v Kranju se izvolijo naslednji kandidati: Humer Zlata, Petelin Jože in Martelanc Vladimir.

Obravnavanje in sprejem Pravilnika o višini in pogojih izplačevanja nadomestila osebnega dohodka v prvih treh dneh začasne nezmožnosti za delo zaradi bolezni ali poškodbe

Potrdi se Pravilnik o višini in pogojih izplačevanja nadomestila osebnega dohodka v prvih treh

(dalje na 4. strani)

Obvestilo - Obvestilo!

RAZPRODAJA konfekcije

Obveščamo člane kolektiva, da bo ZAVOD-INVALIDSKA DELAVNICA KRANJ razprodajal razne konfekcijske izdelke (otroške plašče, elastične hlače, pletenine), in sicer

OD 15. NOVEMBRA DO 18. NOVEMBRA.

VSE INFORMACIJE DOBITE V NAŠI SINDIKALNI PISARNI!

Prodajali bodo vsak dan od 7. do 16. ure, in to v skladišču v Tomšičevi ulici (bivši gasilski dom!).

Mar nismo preveč ravnodušni?

V mislih imam odhajanje strokovnjakov iz našega podjetja. Ta pojav je postal zadnje čase tako očit in nenaraven, da o njem premišlja in razpravlja že kar lepo število članov kolektiva. V tej smeri je pogosto vprašanje: ALI NAM TO NENORMALNO ODHAJANJE RES NE BO ŠKODOVALO?

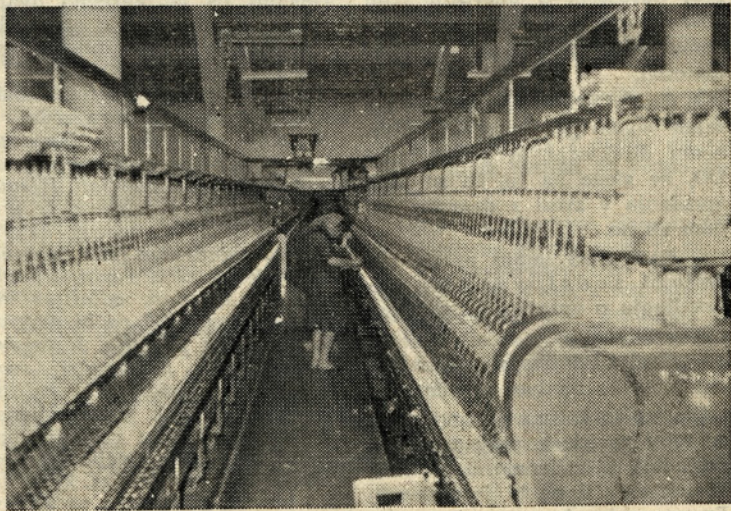
V našem podjetju je trenutno zaposlenih 15 inženirjev in 1 diplomiran ekonomist. Na 3.200 zaposlenih je to malo, če pri tem upoštevamo, da imajo tovrstne tovarne v Zapadni Evropi takih ljudi vsaj desetkrat več.

Gospodarski pomen teh ljudi so spoznale — posebno zadnje čase nekatere gospodarske organizacije v Sloveniji (tudi tekstilne stroke!) in so zato že zaposlile večje število ljudi s fakultetno izobrazbo. Procent zaposlenih strokovnjakov je v teh gospodarskih organizacijah zato znatno večji, kot je naš.

(Ko govorimo o strokovnjakih s fakultetno izobrazbo, seveda nimam v mislih tistih, ki so šolo

končali pred kratkim. Strokovnjaka namreč ne naredi samo teoretično znanje, temveč oboje: teorija

(dalje na 3. strani)

Pogled na prstančeve stroje v predilnici II

Tudi on je volil najboljše

Vsebina

- Poslovnik centralnega delavskega sveta
- Sklepi CDS Tekstilindusa (6. seja)
- Razprodaja
- Mar nismo preveč ravnodušni
- Pravilnik za določanje nadomestila OD v prvih 3 dneh bolezni
- Kje je sindikat?
- Ali velja za vse 15. člen Pravilnika o delitvi dohodka
- Izvršitev osnovnega plana septembra
- Gospodarstveniki mesta Kranja so obiskali bratsko mesto Oldham
- Tekmovanje v Mariboru
- Iz starega — nove kombinacije
- S potovanja po Sovjetski zvezi
- Nagradna križanka

Poslovnik centralnega delavskega sveta

(dalje s 1. strani)

Velikokrat navajajo člani CDS kot vzrok za odsotnost redno delo v času, ko zaseda CDS. Pri triizmenskem obratovanju je prav gotovo določeno število članov CDS na rednem delu v času seje CDS. Zato določa poslovnik v svojem 13. členu, da so vodje EE dolžni poskrbeti za zamenjavo delovnega časa za člane CDS iz dotične EE, razen v primerih, če gre za nezamenljivo osebo. K temu pa določa čl. 20 še, da imajo člani CDS pravico do nadomestila za osebni dohodek, ki so ga izgubili zaradi udeležbe na sejah CDS, ki padejo v njihov redni delovni čas. Glede izpolnjevanja rednih delovnih dolžnosti in istočasnega izvrševanja dolžnosti v organih upravljanja so torej določila poslovnika jasna in bi morala v bodoče odpasti vsa opravičila na račun rednega dela.

V obratu II med volitvami

Poslovnik tudi prepoveduje (čl. 14) zapuščanje sej CDS še pred zaključkom razen če gre za nujen razlog. Vsak član, ki sejo zapuša, pa mora za to dobiti dovoljenje od predsednika in navesti tudi razlog. To določilo je popolnoma razumljivo, saj nekontrolirano odhajanje s seje kaj lahko povzroči nesklepčnost. (Naj kot zanimivost tu navedemo, da sta prav sejo, na kateri je CDS sprejemal ta poslovnik, predčasno zapustila dva člana, ne da bi kakorkoli prijavila svoj odhod! Ali sta ta dva člana prebrala v poslovniku poglavje o svojih pravicah in dolžnostih?)

15. člen poslovnika pa zaradi njegove pomembnosti citiramo:

Če član CDS dvakrat zaporedoma ali trikrat v presledkih neopravičeno izostane s seje ali če sejo pred njenim koncent. ponovno zapusti brez odobritve predsednika CDS, sporoči CDS tak primer ekonomski enoti, v kateri je bil ta član izvoljen, da odloči o morebitnem odpoklicu.

Komentar k vsebini tega člena najbrž res ni potreben!

Med pravice in dolžnosti navaja poslovnik še naslednje:

— člani CDS morajo biti vnaprej obveščeni o dnevnem redu posamezne seje in morajo k pismenu vabilu prejeti ves potreben material;

— člani CDS imajo pravico na sejah postavljati vprašanja glavnemu direktorju in predsedniku UO, ne glede na to, če so taka vprašanja v zvezi z dnevnim redom ali ne;

— člani CDS imajo pravico in dolžnost sodelovati pri razpravljanju o vprašanjih, ki so na dnevnem redu;

— člani CDS imajo pravico podati ostavko na svoj mandat.

Pravice in dolžnosti članov CDS so torej navedene, prav tako tudi posledice, ki zadenejo člane CDS, ki teh določil ne bi izpolnjevali. Preostane le, da se pravic poslužujejo in dolžnosti izpolnjujejo!

Ni dvoma, da sta vsebina in potek seje v veliki meri odvisna od predsednika CDS in načina, kako sejo vodi. Bistvena določila o tem vsebuje posebno poglavje v poslovniku.

Vsak član CDS je lahko izvoljen za predsednika in ima tudi pravico predlagati kandidata za predsednika. Ta pravica mu nalaga, da se pri glasovanju za predsednika izjasni »za« ali »proti«, ne more pa se glasovanja vzdržati! Zato je v 21. členu poslovnika določilo, da se pri glasovanju za predsednika CDS noben član CDS ne more glasovanja vzdržati.

Poleg določil o načinih vodenja sej in o nekaterih postopkih pa je predsednik zlasti dolžan:

— skrbeti za pripravo sej CDS in za dnevni red;

— skrbeti, da je vsak posamezen predmet dnevnega reda zadostno pripravljen oziroma, da so pripravljeni potrebni podatki in obrazložitve;

— da daje predloge na glasovanje in pri tem skrbi za pravilno in jasno formulacijo sklepov;

— skrbeti, da se izdajo sklepi, kadar je to potrebno in da se ti sklepi v pravilni formulaciji vnesejo v zapisnik;

— skrbeti, da je vsem članom CDS popolnoma jasno, za kateri predlog se glasuje;

— skrbeti za vzdrževanje reda na sejah CDS in po potrebi tudi ukrepati: opomniti ter v težjih primerih tudi izključiti s seje tistega, ki krši red.

Naloge in dolžnosti predsednika CDS so obsežne. Zato ni prav, če je predsednik pri izpolnjevanju svojih nalog osamljen, brez dejanske pomoči članov CDS. Le vzajemno aktivno sodelovanje vseh članov CDS s predsednikom, pomoč in podpora pri izvrševanju njegovih nalog morejo dati koristne rezultate pri sodelovanju v upravljanju podjetja.

Seje CDS so lahko živahne, vsebinsko bogate in zanimive, morejo se pa spremeniti v monotono premljevanje suhoparnih števil in tekstov (kar stori večino članov CDS neprizadete, apatične in neprisotne). Vsebinska vsebina dnevnega reda je tista, ki daje ton zasedanju; čim primernejši je dnevni red, tem uspešnejša je seja.

Zato je poslovnik postavil (sicer okvirna) določila o tem, kakšen naj bo dnevni red. Predvsem naj ne bo preobsežen, da bi se vsaka zadeva lahko temeljito obdelala in da seja ne bo predolga. Obsega naj zlasti tista vprašanja, ki so v času pripravljanja seje najvažnejša in najnujnejša v poslovanju podjetja in o katerih je UO že sprejel ustrezna stališča. Ostala vprašanja, ki po obstoječih pravnih predpisih in statutu podjetja ne spadajo v izključno pristojnost CDS, pa naj pridejo na dnevni red le, če obstoji upravičena potreba, da jih obravnava in rešuje CDS. Raje več sej, kot pa dolge in s preobširnim dnevnim redom prenatrane seje, čeprav predvideva poslovnik, da sme CDS skleniti, da se seja prekine, če bi bilo za razpravljanje o preostalih točkah dnevnega reda potrebno še sorazmerno precej časa.

Omeniti pa je potrebno dvoje določil v poslovniku, ki sta glede na dosedanje prakso postali potrebni.

V čl. 40 je govora o spremembah in dopolnitvah dnevnega reda.

Predlogi za dopolnitev dnevnega reda z dodatnimi točkami se praviloma ne morejo stavljati. Izjema je dopustna le v primeru, če gre za važno in nujno zadevo, katere ob sestavi dnevnega reda oziroma izdaji vabil še ni bilo možno predvideti ali obdelati, odločitev na naslednjo sejo CDS pa bi povzročila škodo za podjetje. V takem primeru mora predlagatelj svoj predlog po teh vidikih utemeljiti.

Dodatne točke k že objavljenemu dnevnemu redu vzbudijo pri članih CDS določeno nejevoljo, ker podaljšujejo sejo čez čas, ki so ga predvidevali. Poleg tega pa za dodatne točke običajno ne dobijo dokumentacije in se tako ne mo-

rejo poglobiti v zadevo, čeprav gre včasih za zelo pomembne sklepe. Kakšne spremembe ali dopolnila raznih pravilnikov pa so v obliki dodatnih točk dnevnega reda popolnoma odveč.

V čl. 42 zahteva poslovnik, da je potrebno na seznamu sklepov UO jasno označiti tiste sklepe, o katerih CDS dokončno sklepa in sklepe, ki spadajo v pristojnost UO in jih vzame CDS samo na znanje. V dosedanjih zapisnikih so bili namreč sklepi UO navedeni po vrstnem redu, kakor jih je UO sprejemal ter člani CDS niso vedeli, katere sklepe UO morajo na seji, za katero so prejeli zapisnik, potrditi, katere pa samo vzeti na znanje.

V zvezi z razpravo na posamezne točke dnevnega reda zahteva poslovnik od članov CDS, naj bodo kratki, jasni in enostavni. Dovoljeno je razpravljati samo o predmetu, ki je pod dotično točko dnevnega reda. V razpravo sme poseči vsak član CDS in v kolikor

je zaprosil za besedo, mu jo mora predsednik dati. Le če razprava ni več potrebna, oziroma je predmet že zadosti pojasnjen sme predsednik predlagati CDS, da se razprava zaključi.

Tu bi opozorili še na določilo čl. 58, po katerem sme sejam CDS prisostvovati vsak član kolektiva, vendar brez glasovalne pravice, ki je dana samo članom CDS. Sme pa sodelovati v razpravi, če mu predsednik to dovoli. Teh pravic se člani kolektiva kaj malo poslužujejo.

Kolektiv mora biti javno obveščen o sklicanju vsake seje CDS, prav tako mora biti seznanjen z delom CDS in s sprejetimi sklepi. Sprejete sklepe naj kolektivu posreduje tudi tovarniški časopis. Končno, v čl. 76 določa poslovnik, da se besedilo poslovnika smiselno uporablja za delo Upravnega odbora in Obratnih delavskih svetov. Poslovnik CDS je stopil v veljavo 12. oktobra 1966. M. S.

Na podlagi čl. 25. in čl. 35. zakona o zdravstvenem zavarovanju (Ur. list SFRJ št. 29/66 in 22/1962) je Centralni delavski svet podjetja na svoji seji dne 12. 10. 1966 sprejel naslednji

PRAVILNIK

o višini in pogojih izplačevanja nadomestila osebnega dohodka v prvih treh dneh začasne nezmožnosti za delo zaradi bolezni ali poškodbe.

1. člen

Ta pravilnik določa za delavce podjetja »Tekstilindus« Kranj pogoje in način izplačevanja nadomestila osebnega dohodka v prvih treh dneh nezmožnosti za delo zaradi bolezni ali poškodbe oziroma zdravljenja ali medicinske preiskave v stacionarnem zdravstvenem zavodu za vsak posamezen primer bolniškega staleža.

2. člen

Delavci podjetja so za posamezne vrste delanezmožnosti upravičeni do nadomestila osebnega dohodka v naslednjih primerih in navedenih odstotkih:

a) v primeru bolezni ali izolacije	70 %
b) zaradi splošnih, specialističnih in drugih zdravniških pregledov ali storitev, ki jih delavci podjetja ne morejo opraviti v prostem času	50 %
c) za negovanje ožjega družinskega člana na domu	50 %
d) zaradi nesreče na delu v podjetju brez krivde delavca	100 %
e) zaradi poškodbe na poti na delo ali z dela brez krivde delavca	70 %

3. člen

Delavec nima pravice do nadomestila osebnega dohodka med začasno nezmožnostjo za delo:

- a) za zdravniški pregled ali pot, pod točko b), 2. člena tega pravilnika, ki bi ga lahko opravil v svojem prostem času;
- b) če se namenoma povzroči nezmožnost za delo;
- c) če ne izpolnjuje napotkov oziroma navodil zdravnika, ki ga zdravi;
- d) zaradi poškodbe pri delu kot posledice neupoštevanja varnostnih predpisov;
- e) zaradi vseh poškodb izven podjetja, razen določil čl. 2, toč. e).

4. člen

O izgubi pravice nadomestila za primere delanezmožnosti odločajo: pod tč. a), b) in c) — Obratna ambulanta oziroma zdravnik, ki ga zdravi, pod d) komisija za obratne nezgode, pod tč. e) pa referent za HTV.

5. člen

Za nov primer bolniškega staleža se smatra, če je bil prejšnji stalež zaključen.

6. člen

Osnova za nadomestilo osebnega dohodka se ugotovi po določbah zakona o zdravstvenem zavarovanju.

7. člen

Delavec, ki izostane z dela zaradi enega izmed vzrokov delanezmožnosti po 2. čl. in 3. čl. tega pravilnika, mora svojo odsotnost v roku 24 ur sporočiti sam, ali preko druge osebe Obratni ambulanti podjetja, sicer mu nadomestilo ne pripada.

8. člen

Nadomestilo osebnega dohodka po tem pravilniku uveljavi delavec s potrdilom o začasni delanezmožnosti zdravnika, ki je pristojen za odobravanje staleža delanezmožnosti.

9. člen

Nadomestila osebnega dohodka po tem pravilniku se odmerjajo za vse primere, ki so nastopili po 1. 8. 1966 dalje.

Sodeluj v Tekstilcu!

Kje je bil sindikat?

13. oktobra so bili v beograjskem televizijskem programu tudi aktualni razgovori. Na vprašanja o sindikatu je odgovarjal predsednik centralnega sveta ZSJ tov. Tempo Vukmanović.

Vukmanovićevo tolmačenje vloge sindikata je bilo nazorno in konkretno, predvsem pa zelo odkrito in aktualno.

Jovan Škekić, ki vodi te razgovore, je tudi tokrat zbral precej kritičnih vprašanj, ki so zahtevala zelo jasne in precizne odgovore. Med vprašanji so bila: Kje je Sindikat? Kaj je njegovo delo? V kaj se sme in ne sme vmešavati sindikat? Kdo je sindikat v naši delovni organizaciji? itd.

Odkrito priznam, da me je Vukmanovićevo tolmačenje navdušilo, in to v dveh pogledih: doslej sem imel o sindikatu res slabo mnenje, ker sem ga gledal kot nepotrebno organizacijo; poslej bom skušal postati dober član te organizacije. Kot drugo pa me je navdušila Vukmanovićevo odkritost in borbenost, njegov življenjski pogled na težave, s katerimi se bo moral boriti delavski razred z vsemi tistimi, ki še vedno mislijo, da so poklicani rezati kruh delavcu. Res zlata vredni so bili njegovi napotki za uspešno končanje tega boja, boja z administracijo, z birokrati, s starokopitneži in »delodajalci«.

Zakaj sem menjal mnenje o sindikatu?

V osmih letih, kar sem urednik tovarniškega glasila, torej družbeno politični delavec, sem spoznal, da je naša sindikalna organizacija slaba, neorganizirana, brez pomembnejšega programa, nedejavna. Skupno z mnogimi člani kolektiva sem kritiziral njeno vodstvo in njeno dejavnost. Nič boljše mnenje nisem imel o občinskem sindikalnem svetu in o njegovi dejavnosti.

Vukmanovićeve besede so to mnenje spremenile. Bile so to naslednje besede: »Kadar člani kolektiva kritizirajo sindikat, takrat kritizirajo sebe! Sindikat v delovni organizaciji namreč nista predsednik in izvršni odbor, temveč vsi člani kolektiva.« Koliko resnice je zato v njegovem odgovoru na delavčev vprašanje: »Kje je v tej delovni organizaciji potem ostal sindikat?« »Kje ste vi, člani kolektiva?« je glasil Tempov odgovor. Mar ni s tem duhovitim odgovorom vse povedano? Kjer smo člani kolektiva, tam je sindikat. Od nas pa zavisi, če je to tista organizacija, ki nam jamči naše pravice in delovne pogoje, enakopravne odnose in delovne uspehe. Le mi delavci oblikujemo njegovo vsebino in dejavnost, njegov pomen in vrednost.

Za mnoge je to pozno spoznanje, vendar pozno še ni prepozno! Kot drugo sem omenil njegovo prepričanje, da si delavski razred mora izboriti sam enakopravne odnose, na primer v delovni organizaciji. Takole je Tempo dejal: »Eno bistvenih vprašanj v delovnih organizacijah je nagrajevanje po delu. Na žalost pa veljajo normativi dela samo za delavce v proizvodnji, medtem ko imajo delavci v administraciji fiksne dohodke ne glede na vloženo delo in na rezultate tega dela. Zaradi tega privilegija nastane veliko problemov, uspeh gospodarske organizacije pa je manjši. Je pa to neenakost možno odpraviti, in sicer takole: sedaj postavljajo postavke, norme in druga merila oni v administraciji. Tudi delovna mesta delavcu v proizvodnji mu odredjajo v administraciji. Če bi v taki go-

(dalje na 3. strani)

Kje je bil sindikat?

(dalje z 2. strani)
spodarski organizaciji šli na e. e. s samostojnim financiranjem, bi ta nepravilnost odpadla. Vzemimo primer: proizvodna enota bi svoje izdelke prodajala komerciali v istem podjetju. Če ta z njo ne bi v redu poslovala, bi enota izdelke prodala drugi komerciali, prva pa bi ostala brez dohodka. V takih pogojih bi bila prva prisiljena pametno gospodariti, se pravi: planirati nakup in prodajo na osnovi analize tržišča, tržnih cen in podobno. Vso to dejavnost pa bi morala komerciala plačevati iz lastnega denarja. Če bi ji bilo ostalo na zalogi, bi njeni člani dobili manjše dohodke, proizvodna enota pa ne bi bila prizadeta. Tudi razna službena potovanja v inozemstvo in na domači trg bi morala plačati komerciala sama. Vso reprezentanco, in še posebno svojo neaktivnost in nevednost! V takih pogojih bi komerciala vražje hitro našla ustrezna merila za delo svojih članov, torej to, kar je sedaj nemogoče. Isto velja seveda tudi za vse ostale sektorje v administraciji.

Tov. Vukmanovića je tov. Ščekić prekinil z naslednjim vprašanjem: V tem pismu sprašuje anonimni pisec, če lahko »štrajka«? »Vidite«, je dejal Tempo, tudi ta se boji odkrito vprašati. Boji pa se zato, ker je prepričan, da bi ga v njegovem podjetju začeli preganjati; počasi bi ga potiskali navzdol. Glede stankov je moje stališče takšno: stavkati ni potrebno tistemu, ki ima vso oblast v svojih rokah. Zakaj bi delavci stavkali, ko pa imajo toliko boljših možnosti, da dosežejo svoje pravice. Tako lahko skličejo referendum, lahko odpokličejo CDS, lahko pa tudi odpuste razne vodilne ljudi, če smatrajo, da ne delajo, kot je treba. Vse te možnosti ima kolektiv, ker je prav kolektivisti, ki ima vso oblast v rokah. Boj za prave in enakopravne odnose znotraj gospodarske organizacije si morajo izboriti člani sami. To je ena bistvenih nalog Sindikata, torej njih vseh. Če imajo slabega predsednika, ki jih ne upa voditi v tak boj, potem ga je treba odstaviti in izvoliti pravega, ki se ne bo gnil za stolček, za plačo in za prijaznost onih zgoraj.

Na vprašanje o bodočih in nameravanih nalogah glavnega odbora ZSJ je tov. Tempo dejal: »Mnogokje nas kritizirajo, ker se vmešavamo v kolektive in komune tam, kjer se ne bi smeli. Drugi spet kriče, da se ne vmešamo tam, kjer bi se morali. Tudi v časopisih so večkrat nasprotujoča si mnenja. Mi v Sindikatu pravimo takole: drži, da je tudi sindikat v preteklosti delal napake okrog tega vmešavanja. V prihodnje bo naša skrb, da se sindikat ne bo vtikal tja, kjer nima pravice. Bomo pa vedno v pomoč tistim kolektivom, ki si žele izboljšati zdravje in enakopravne notranje odnose, notranjo enotnost, decentralizirano in neposredno delavsko samoupravljanje in vso pravico do upravljanja. V take kolektive se bomo prav gotovo vmešali z vsemi razpoložljivimi silami in pomagali, da si bo delavski razred zmago tudi izvojeval. To je namreč zanj življenjskega pomena.

Ne glede na deljenost mnenj poslušalcev okrog navedenih napotkov in dejstev, ki sledijo iz Vukmanovićevega tolmačenja, je Tempo povedal marsikaj, kar doslej mnogi nismo vedeli in poznali. Marsikomu bo vsebina teh razgovorov zato v prihodnje lahko koristna. P. G.

Sklepi CDS Tekstilindusa

(dalje s 1. strani)
dneh začasne nezmožnosti za delo zaradi bolezni ali poškodbe kot je bil predložen, z naslednjimi spremembami:

pri 2. čl. se tč. c) in d) izpustita; tč. e) se spremeni tako, da se za nesreče pri delu v podjetju brez krivde delavca določi 100 %;

pri čl. 3) se pod tč. c) besedilo spremeni tako, da se glasi: »Če ne izpolnjuje napotkov oziroma navodil zdravnika, ki ga zdravi«;

Čl. 4 se spremeni in se glasi: »O izgubi pravice nadomestila za primere delanezmožnosti odločajo: pod tč. a), b) in c) — Obratna ambulanta oziroma zdravnik, ki ga zdravi, pod d) komisija za obratne nezgode, pod tč. e) pa referent za HTV«.

Izplačilni oddelek se zadolži, da do 25. 10. 1966 obračuna in izplača nadomestilo osebnega dohodka v prvih treh dneh delanezmožnosti za delo zaradi bolezni ali poškodbe, kot določa pravilnik.

Obravnavanje in sprejem Poslovnika Centralnega delavskega sveta

Potrdi se osnutek Poslovnika Centralnega delavskega sveta kot

je bil predložen z naslednjimi spremembami:

K čl. 7 se doda drugi odstavek, ki se glasi:

»Do izvolitve novega predsednika vodi prvo sejo po Opravljenih volitvah dotedanji predsednik.«

K čl. 22 se doda tretji odstavek, ki se glasi:

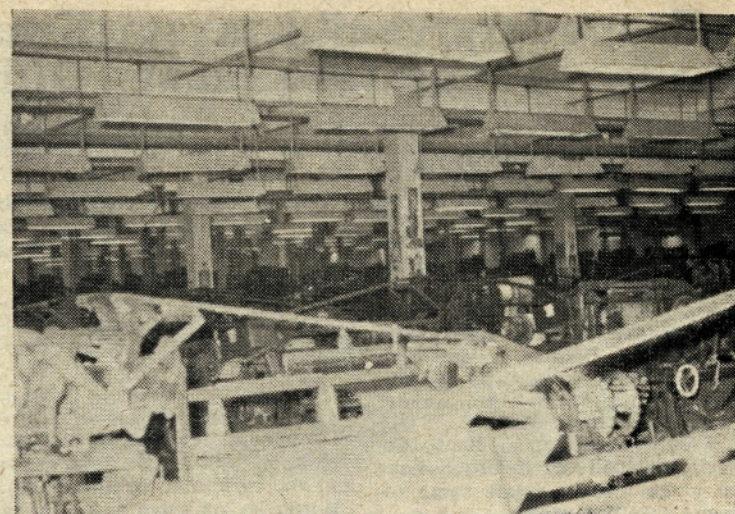
»Predsednik Centralnega delavskega sveta se voli za vso mandatno dobo, za katero je bil izvoljen kot član Centralnega delavskega sveta«.

Pravilnik o nagrajevanju učencev tekstilne stroke

Potrdi se Pravilnik o nagrajevanju učencev tekstilne stroke:

Osnova za nagrajevanje učencev v I. letu učenja je 66 točk, v drugem letu 76 točk in v tretjem letu 86 točk.

Poleg osnovne ocenitve se učenec v priučevanju stimulira še z gibljivim delom uprave, ki pa se zniža glede na uspeh po sledeči lestvici:

Pogled na nove avtomate (v ozadju revolvarce)

uspeh	I. letnik	II. letnik	III. letnik
odličen	0,20	0,15	0,10
prav dober	0,40	0,35	0,30
dober	0,60	0,55	0,50
zadosten	0,80	0,75	0,70
nezadosten	1,10	1,00	0,90

Uspeh za posameznega učenca v priučevanju je povprečje med uspehom v razredu in uspehom na praksi. Uspeh v razredu se določi ob konferenci. Uspeh praktič-

nega dela pa vsak mesec posebej. V primeru neopravičenih izostankov od pouka in praktičnega dela pa se za dotični mesec vrednost točke za določen uspeh zniža po sledeči lestvici:

od 1 ure do 4 ur	= 0,10
od 5 ur do 8 ur	= 0,20
od 9 ur do 12 ur	= 0,30
od 13 ur do 16 ur	= 0,40
od 17 ur do 24 ur	= 0,50
od 25 ur do 32 ur	= 0,60
nad 33 ur	= 0,70

Ali velja za vse 15. čl. Pravilnika o delitvi dohodka

Centralni delavski svet je ob sprejetju polletnega poslovnega poročila sprejel tudi sklep o 10 % povišanju cenikov za enoto proizvoda za vse ekonomske enote z veljavnostjo od 1. septembra 1966 dalje. Finančni rezultati so bili ob polletni bilanci dokaj ugodni, saj so prosti skladi podjetja močno narasli in so bili precej nad planiranimi sredstvi.

Ob tej priliki pa so bile nekatere ekonomske enote »deležne« večje udeležbe v tem »dobičku«. Tako je CDS tudi plemenitilnici I zaradi določenih vzrokov odobril 4 % povišanje cenika za osebne dohodke od 1. januarja 1966 dalje. Z obračunom za razdobje od 1. januarja do 31. julija je to znašalo približno 10 milijonov starih dinarjev (bruto OD), kar je približno toliko sredstev, kolikor je znašal »primanjkljaj« v osebnih dohodkih za normalno iz-

plačilo OD za mesec avgust. Povišanje cenika za 4 % pa je bilo odobreno ekonomski enoti predvsem zaradi dodatnih naporov, ki jih ima ekonomska enota zaradi problema pretegnjenega votka pri predelavi tkanin s simetričnimi (karo) vzorci, kar je predstavljalo v zadnjih mesecih že več kot 30 % celokupne proizvodnje. Dodatno delo za ravnanje votka bremenijo predvsem stroje v pripravi, kjer je že (ob normalnem proizvodnji) grlo proizvodnje. O tem problemu smo že pisali v zadnji številki Tekstilca. Vse to povzroča v končni fazi manjše osebne dohodke v enoti in manjši bruto dohodek za podjetje. Tržne razmere pa narekujejo predelavo takih tkanin in jih zato ekonomska enota mora predelovati, ker je tudi v interesu podjetja. Pravilno je zato, da so bila e. e. odobrena dodatna sredstva OD, vendar pa ta denar pokriva

razliko v OD, ki bi jo enota dobila za tiste količine tiskanih tkanin, ki jih zaradi omenjenega problema — enota ni mogla izdelati, kljub večjemu prizadevanju. Problem pretegnjenega votka obstoja že nekaj mesecev. Pri izplačilu OD za avgust pa je postal najbolj kritičen. V mesecih: maj, junij in julij praktično enota ni mogla odvajati sredstev za dopuste, če je hotela za te mesece izplačati normalne osebne dohodke. Kljub temu so bili OD relativno še vedno nižji kot v drugih ekonomskih proizvodnih enotah.

Pri tem problemu osebnih dohodkov pa bom posegel še nekoliko dlje v sistem našega nagrajevanja. Z analizo smo ugotovili, da kriteriji za ustvarjanje OD niso v vseh ekonomskih enotah enaki, niti v tehnološko povsem sorodnih ekonomskih enotah. Smatram, da

morajo v dveh sorodnih enotah enako sposobni in enako prizadevni delavci pri enako zahtevnih delih (enaka osnovna ocenitev) pri 100 % izpolnjevanju proizvodnih obveznosti prejeti v delitvi OD enake osebne dohodke.

Osnova za osebni dohodek je osnovna vrednostna ocenitev delovnega mesta. V 15. čl. Pravilnika o delitvi dohodka za 1. 1966 pa je v zadnjem odstavku tudi zapisano: merila po osnovi vrednosti delovnega mesta morajo biti v pravilniku o delitvi OD ekonomskih enot postavljena po enakih načelih, ki omogočajo pri enakem osebnem prizadevanju — trudu delavca — in enakem uspehu ekonomske enote enake osebne dohodke na enako zahtevnih delovnih mestih.

To pa je povsem logično in pravilno. Po drugi strani pa to v praksi ni zagotovljeno, kar je dovolj razvidno iz osnovnih planiranih podatkov, predvsem pa iz štartne mase, od katere so odvisni ceniki za enoto proizvoda (vsi podatki so vzeti iz analize za sprejetje pravilnika o delitvi dohodka in pravilnikov o razdeljevanju osebnih dohodkov za 1. 1966).

(Glej tabelo!)

Iz tabele je razvidno, da so med dvema sorodnima ekonomskima enotama razlike v osebnih dohodkih (v obeh predilnicah in plemenitilnicah), medtem ko sta tkalnici skoraj povsem izenačeni, pa zato v tkalnicah zaposleni dobe ob enakem osebnem prizadevanju in enakem uspehu ekonomskih enot tudi iste osebne dohodke.

V predilnicah je obstojala vse do nedavna razlika v osebnih dohodkih, sicer malenkostna, katero pa je centralni delavski svet na že omenjeni seji izravnaval, in to z določenimi popravki faktorja za kvaliteto.

Obstojata torej še razlika v obeh plemenitilnicah. Kljub temu, da je plemenitilnica I dobila na cenik 4 %, je razlika še vedno velika.

Glede na planirano maso za OD in planirano število ljudi je razlika (v povprečnih OD) 62.605 — 55.044 = 7.561 S din. S tem popravkom (4 %) pa se je zmanjšala na 5.359 S din. Kaj to pomeni z drugimi besedami, bi prikazal na praktičnem primeru:

n. pr. barvarja v plemenitilnici I in v plemenitilnici II, ki imata enako osnovno ocenitev (125 točk), prejmeta ob enakem osebnem pri-

Ekonomska enota	Planirana sred. za OD (netto) v starih din	Delovna sila — plan	Mesečni OD plan	Ustvarjeni OD v I. polletju 1966	Točke na uro na 1 zaposlen.	Vrednost točke
1	2	3	4	5	6	7
Predilnica I	172.350.000.—	316	45.451	57.138	116	2,15
Predilnica II	123.831.000.—	214	48.200	54.571	118	2,23
Tkalnica I	508.307.000.—	848	49.952	58.238	114	2,41
Tkalnica II	393.579.000.—	645	50.900	55.495	115	2,42
Plemenit. I	277.410.000.—	420	55.044	58.753	121	2,50
Plemenit. II	108.932.000.—	145	62.605	63.795	118	2,91

Izvršitev osnov. plana septembra

KOLIČINSKI PODATKI ZA OSNOVNE ENOTE

Predilnica I: ta enota je septembru dosegla 106,7 % v ef. kg in 105,6 % v baznih. Kumulativno pa ima 107,7 % v ef. kg in 107,7 % v baznih.

Predilnica II: Mesečno ima v ef. kg 104,8 % in v baznih 107,3. Kumulativno pa ima 103,6 % v efektivnih in 105,4 % v baznih kg.

Predilnici skupaj: imata mesečno v ef. kg 106,1 % in v bb. kg 106,2 %. Kumulativno pa imata 106,1 % v ef. kg in 106,8 % v bb.

Tkalnica I: je septembra naredila 104,6 % v tm in 103,7 % v votkih. Kumulativno pa ima 105,8 % v tm in 104,2 % v votkih.

Tkalnica II: ima septembra še boljši rezultat, in sicer 107,4 % v tm in 109,8 % v votkih. Kumulativno pa ima ta enota 104,7 % v tm in 107,7 % v votkih.

Skupaj imata tkalnici: septembra 105,4 % v tm in 105,8 % v vot-

kih, kumulativno pa 105,5 % v tm in 105,4 % v votkih.

Plemenitilnica I: ima septembra 117,2 % v tm in 117,6 % v kvadratnih metrih, kumulativno ima ta enota v tm 105,8 % in v m² 105,3 %.

Plemenitilnica II: ima septembra 107,1 % v tm in 109,1 % v m². Kumulativno ima ta enota 105,2 % septembra dosegli 114,0 % v tm in v tm in 106,9 % v m².

Plemenitilnici skupaj: pa sta 114,8 % v m². Kumulativno imata enoti skupaj 105,6 % v tm in 105,9 odstotka v kvadratnih.

PROBLEMATIKA V POSAMEZNIH ENOTAH MESECA SEPTEMBRA

Predilnica I: je torej izvršila svoje mesečne in kumul. obveznosti. Predla je višjo povprečno šte-

vilko od deklarirane, in to za 2,47 Nm.

Primanjkovalo ji je bombaža za zeleno mešanico, pa je zato morala proizvodnjo preusmeriti na nižje številke, torej na slabši bombaž; deloma tudi na predelavo staničnega vlakna v večjem obsegu, kot je bilo — glede na potrebe — nujno.

Predilnica II: tudi ta enota je izvršila osnovni plan za mesec september in kumulativno. Predilnica II je tudi predla višjo številko, kot jo predvideva osnovni plan.

Oskrba s surovinami je bila dobra. Ker ni imela veliko menjav, je dosegla dober količinski uspeh. Posebnih težav ni imela, razen tistih, ki jih povzroča izrabljen strojni park, predvsem v predpredilnici. Cesalnica ni polno obratovala.

(dalje na 5. strani)

(nadaljevanje na str. 5)

Gospodarstveniki mesta Kranja so obiskali bratsko mesto Oldham

Meseca oktobra letos je obiskala bratsko angleško mesto OLDHAM tričlanska delegacija gospodarstvenikov iz Kranja. Namen tega obiska je bil, da se proučijo možnosti sodelovanja obeh prijateljskih mest na gospodarskem področju.

V delegaciji so bili: Rudi Polak — generalni direktor Tekstilindusa, dipl. inž. Helmut Turzansky — tehnični direktor tovarne »SAVA« in Slavko Fatur — komercialni direktor združene »Iskrex«.

V času obiska so si člani delegacije ogledali več tovarn, vendar so v tem članku zajete samo tovarne tekstilne stroje.

Pred opisom teh tovarn, še na kratko o samem mestu Oldham: Oldham ima okrog 120 tisoč prebivalcev. Mesto ima značilne angleške enodružinske zgradbe in zavzema precejšnjo površino. Staro je 150 let. Še pred 15 leti je v Oldhamu prevladovala tekstilna industrija, ki je imela tedaj preko 15 milijonov vreten. Zaradi premajhnega vlaganja v modernizacijo, je večina tovarn počasi propadla, v zgradbe pa se je vselila druga vrsta industrije. Danes ima Oldham še kakih 1 milijon vreten, vendar moderne izvedbe, pa tako količinsko ne proizvajajo dosti manj, kot so tedaj.

Mesto modernizirajo. Podirajo kar cele vrste hiš in grade nove, moderne in udobne zgradbe, seveda z modernimi načini gradnje. (Imajo tudi ulico, imenovano po bratskem mestu Kranju!).

gleške!), ki so programsko elektronsko krmiljeni z magnetofonskimi trakovi.

Tovarna Platt je ena vodilnih proizvajalcev tekstilnih strojev na svetu. Posebno znani so stroji za predilnice.

Tovarna ima tudi poseben prostor, kjer proučujejo stroje, oziroma demonstrirajo njihovo delovanje (za kupce!).

Člani delegacije so se z vodstvom tovarne pogovarjali o pogojih nakupa teh strojev za naše predilnice. (Na slikah objavljamo moderne raztezalke in mikalnike).

Morda bo zanimivo še to, da ta tovarna zaposluje 900 delavcev.

COURTALDS LIMITED, MAPLE MILL

Ta tovarna je bila ustanovljena leta 1903 in se ukvarja izključno samo s proizvodnjo preje. Kot surovino uporablja bombaž, ki ga uvažajo iz ZDA, kjer imajo lastne plantaže. Bombaž mešajo s sintetiko — dralon, katerega kupujejo v Angliji.

Tovarna deluje v okviru 50 predilnic te družbe, ki so razvrščene po Angliji. Skupaj imajo okrog 2 milijona vreten.

Leta 1962 je ta tovarna popolnoma modernizirala proizvodnjo z visoko produktivnimi stroji (predvsem od firme Platt), vendar menijo, da bodo morali stroje že v bližnji bodočnosti ponovno obnoviti.

da učenci skozi steklo lahko gledajo potek proizvodnje v posameznem stroju.

Poleg delavnic imajo sodobno urejene laboratorije (fizikalni, kemični, elektro itd.) in tudi znanstvene inštitute, ki pa so še v gradnji.

College ima tudi moderno telovadnico, gledališko dvorano in družabne prostore. Zgradba je 8-nadstropna in zelo dolga.

IN SE MNENJE DELEGACIJE

Obisk bi bil brez dvoma uspešen. Seznanili smo se s proizvodnim potencialom Oldhama, ki je tipično industrijsko mesto z dolgoletno tradicijo. Seznanili smo se dalje tudi z vodilnimi osebnost-

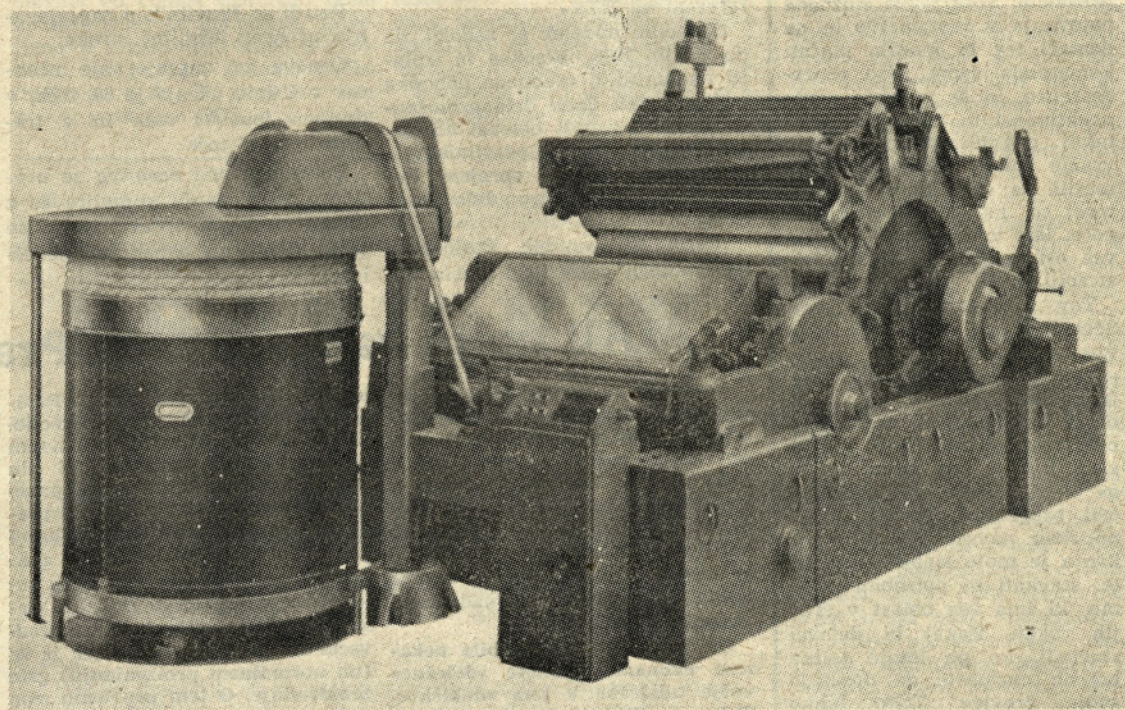
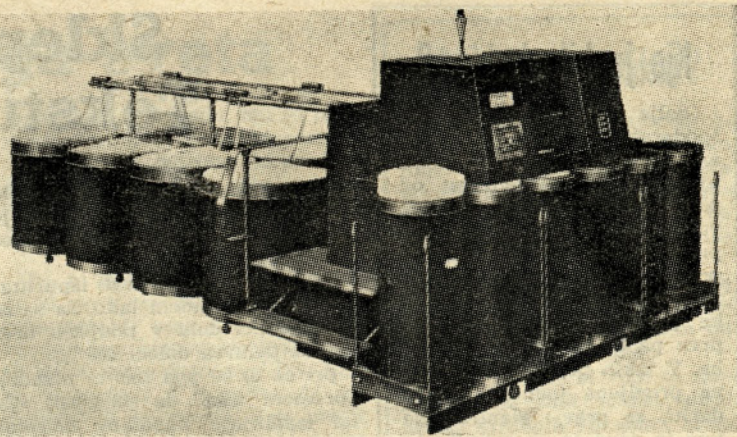
mi industrije in trgovine. Možnosti sodelovanja so velike, pa je zato treba izdelati program, ki naj zajame:

— Obisk gospodarstvenikov iz Oldhama,

— zamenjavo obiskov tehničnih strokovnjakov,

— predlog za izvoz v Anglijo in za prodajo izdelkov preko blagovne hiše,

— itd.

Visoko produktivni mikalnik (zgoraj raztezalke) firme Platt

Mar nismo preveč ravnodušni?

(nadaljevanje s 1. strani)

in praksa. Če trdim, da je tudi praksa pogoj, pa moram poudariti, da se ne strinjam z mnenjem tistih, ki trdijo, da je potrebna pet ali večletna praksa, da postane človek s fakultetno izobrazbo strokovnjak. Po moje je ta doba zelo relativen pojem, odvisna pač od sposobnosti posameznika, od stroke in seveda v veliki meri od možnosti, ki jih takemu človeku nudijo — na primer v gospodarski organizaciji.)

Prepričan sem, da je vprašanje strokovnjakov ena najvažnejših nalog sodobne kadrovske politike. Kratkovidnost le-te se bo že v bližnji prihodnosti bridko maščevala. Vsi pa vemo, da je po toči zvoniti prepozno.

Po mojem mnenju kadrovska politika v našem podjetju ne ustreza današnjemu času in potrebam, in to iz več razlogov. Predvsem delamo naslednje napake:

1. Mirno in ravnodušno gledamo odhajanje strokovnjakov iz podjetja. (Pravilno in pametneje bi bilo, če bi skušali ugotoviti vsaj vzroke teh odhodov.)

2. Še vedno živimo v prepričanju, da imamo dovolj strokovnjakov s fakultetno izobrazbo. (Prepričan sem, da je takšno mnenje nepravilno. Če je namreč 1 diplomiran ekonomist za takšno podjetje dovolj, potem smo se doslej malo naučili v življenju.)

3. Nočemo verjeti, da bo vsak dan težje dobiti dobrega strokovnjaka. (Kdor vsaj malo pozna današnje razmere, da strokovnjakov že sedaj primanjkuje. Pri tem pa je treba še upoštevati, da jim v našem podjetju ne moremo nuditi toliko, kot jim lahko mnoga druga podjetja.)

4. Tolažimo se s štipendisti. (Vražje slaba tolažba je, če nas

le-ti po nekaj letih zapustijo, ker jim ne nudimo dovolj, ker jim onemogočamo napredovanje itd.)

5. Zanašamo se vse preveč na uspešnost tehnikov. (To sicer ni napačno tam, kjer je znanje in sposobnost tehnika zadostna za 100 % izvrševanje postavljenih nalog. Je pa slabo, če tehnik tega ne zmore. Se huje je, če je posredi starokopitnost, nesposobnost hitre prilagoditve današnjim zahtevam in tempu razvoja. V takih primerih bi morali poiskati boljše rešitev.)

6. Ne dopuščamo borbe za položaje. (Tu seveda ne mislim tiste borbe s kromolci in preko zvez za stolčke, temveč borbo sposobnosti, znanja in dejstev. V tem pogledu ne morem mimo sklepa, ki ga je — med drugim — sprejel CK ZKJ na svoji tretji seji, 26. februarja letos. Ta sklep glasi: VSA DELOVNA MESTA V PROIZVODNJI, ZLASTI VODILNA, NAJBODO IZPOSTAVLJENA STALNI KONKURENCI SPOSOBNOSTI. TO ODPIRA POT STROKOVNEMU DELU, DELOVNE LJUDI PA VZPODBUJA K STALNEMU IZPOPOLNJEVANJU ZNANJA IN SPOSOBNOSTI.)

7. Zanemarjamo izpopolnjevanje naših strokovnjakov. (To je naša velika napaka in eden vzrokov odhajanja. Zakaj pozabljamo oziroma ne upoštevamo, da gre danes razvoj tehnike skokoma naprej. Tem skokom ne more 100 % slediti niti najboljši strokovnjak, če se vzporedno ne izpolnjuje. Nujno je zato tudi njemu potrebno dodatno znanje, izpopolnitev.

Vzemimo kar praktičen primer: NOV NAČIN BELJENJA, BARVANJA, APRETIRANJA, TKA-

NJA itd. Uspešno uvajanje take novosti ni pogojeno samo z receptom, navodilom in novim strojem. Tak postopek je treba tudi videti, ga proučevati in doživljati, če hočemo, da bo uspeh hiter in dober; kratko rečeno: uvajalcu takega postopka je potrebna praksa, in to tam, kjer jo lahko dobi. Sicer pa, če je tak način v rabi v svetovnoznanih tovarnah, je še mnogo bolj potreben in nujen za nas, ki se šele uvajamo in uveljavljamo na svetovnem tržišču. Varčevanje z denarjem je v takem primeru lahko samo škodljivo.)

Se bi lahko našteval napake, ki jih delamo, vendar menim, da je že teh dovolj, da bo že te težko odpraviti. Je pa dejstvo, da jih bomo morali, in to čimprej!

Na koncu bi poudaril še naslednje: TRENUTNO ŽIVIMO VEČINDEL SAMO OD DANES DO JUTRI; TAKO TUDI DELAMO. PRAV BO, ČE BI SE NAŠA KADROVSKA POLITIKA USMERILA VSAJ NEKOLIKO TUDI VNAPREJ, V BODOCENOST. PREPRIČAN SEM, DA BO TO NAM VSEM V KORIST V TEŽKIH TRENUTKIH, KI ČAKAJO TEKSTILNO INDUSTRIJO PRIHODNJA LETA.

Pregovor, ki pravi: PRILIKA ZAMUJENA, NE VRNE SE NOBENA, ni nastal brez vzroka; nanj bi včasih lahko resno pomislili.

Peter Gunčar

Pogled na gromne dvorane v eni izmed tovarn. Kot rečeno je bila v teh prostorih še pred 15 leti tekstilna industrija.

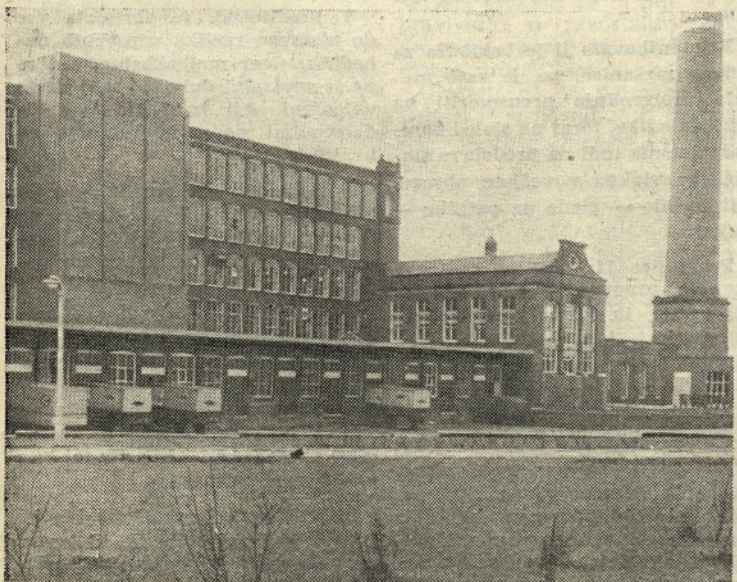
TOVARNA — PLATT

Ta tovarna spada med večje tovarne tekstilnih strojev na svetu. Znana je predvsem po solidnih izdelkih, ki segajo že v zgodovino tekstilnih strojev. Proizvodnja tekstilnih strojev se odvija v velikih produkcijskih in montažnih dvorinah. V produkciji imajo poleg starih izdelovalnih strojev tudi mnogo najmodernejših in visoko produktivnih strojev (ameriške in an-

COLLEGE OF TECHNOLOGY

To je največja tehnična šola v Oldhamu, ki še ni v celoti zgrajena. Šola je namenjena tehničnemu izobraževanju več strok (tekstilne, elektro, gradbeniške), in to v več etapah, od industrijske šole in tehnične šole do visoke tehnične šole.

College je moderno urejen, ima odlično urejene delavnice z vsemi stroji (najstarejšimi do najmodernejšimi). Stroji so grajeni tako,

Značilna zunanost tovarn v Oldhamu

PRISPEVAJTE V TEKSTILCA

Ali velja za vse 15. čl. Pravilnika . . .

(nadalj. s 4. strani)

zadevanju in ob 100 % izpolnjevanju plana po količini, vrednosti, kakovosti in asortimentu ter storilnosti različni osebne dohodke. Če vzamemo, da sta delala 184 ur, bi ob izpolnjevanju navedenih pogojev barvar v plemenitilnici I prejel 57.500 S din, v plemenitilnici II pa 66.930 S din. Tako je bilo vse do popravkov na seji CDS; razlika je 9.430 S din. Pri višji osnovni ocenitvi je razlika še večja. Kakšna pa je razlika sedaj po izvršenih popravkih? Ekonomska enota plemenitilnica I je dobila povšanje cenikov skupno za 14 %, plemenitilnica II pa za 10 %. Barvar v obratu I bo sedaj prejel 65.320 S din, v plemenitilnici II pa 73.600 S din. Razlika je torej še vedno 8.280 S din. S popravki se je torej razlika zmanjšala za 1.150 S din.

Za ilustracijo smo analizirali osebni dohodek za isto delovno mesto v letu 1963.

Tedaj je znašala vrednost točke (v tem podatku so tudi upošteva-

ni norma in ostali dodatki) za plemenitilnico I 1,63, za plemenitilnico II pa 1,66 (vsi podatki so vzeti iz plana).

Ce upoštevamo, da sta delala barvarja v obeh enotah enako časa (208 ur) in je imel tedaj barvar na jigrh v plemenitilnici I 91 točk, barvar na jigrh v plemenitilnici II pa 92 točk, sta dobila sledeče osebne dohodke: barvar v plemenitilnici I:

30.851 S din,

barvar v plemenitilnici II

31.626 S din.

Razlika je bila torej minimalna 775 S din in sploh ni primerljiva s sedanjim stanjem, ko je tako velika tudi relativna razlika (leta 1963 je bila procentualna razlika 1,5 %, letos pa je kar 13 %). Pogoj dela pa se pri obeh barvarjih niso spremenili v tem času.

Ce smo popravili oziroma izravnali osebne dohodke v ostalih sorodnih enotah, bi jih morali tudi v obeh plemenitilnicah. Koliko lažje bi bilo delati plemenitilnici I, če bi bili osebni planirani dohodki na ravni povsem so-

rodne ekonomske enote. Nekaj povsem drugega pa bi bilo, če bi plemenitilnica I ob taki izenačitvi zaradi subjektivnih faktorjev dosegala take osebne dohodke, kot so ji bili zagotovljeni s planom. Prav gotovo bi že s tem v veliki meri rešili problem odhoda dobre kvalificirane delovne sile v tujino in druga podjetja, saj ne bi imeli delavci več prilike kazati na druge enote v podjetju. Smatramo, da bi morali imeti vsi člani resnično (kot je to v pravilniku tudi poudarjeno) glede na zahtevnost dela enake možnosti za doseganje OD.

S tem sestavkom hočemo prikazati določene pomanjkljivosti v našem sistemu nagrajevanja, katere so delno že odpravili v nekaterih enotah, in sicer s popravki po sklepu CDS. Prav pa bo, da se vse našete pomanjkljivosti, ki jih navajamo, dokončno popravijo ob sprejetju pravilnika za razdeljevanje OD za leto 1967.

Smatramo, da bi morali OD temeljito analizirati in šele nato pripraviti osnutek delitve OD za prihodnje leto. J. J.

Od pravnega pranja je odvisna vzdržljivost

V tem članku so zajeta splošna navodila za ročno ali strojno pranje perila, po katerih se moramo ravnati, da perilo obdrži trdnost in barvo.

Skrbno pranje je pogoj za trajnost tkanin. Veliko napak se ne pojavi takoj po pranju. Gospodinjje žive v prepričanju, da perejo pravilno, če pri ali po pranju niso nastale v perilu luknje. To seveda ne drži, ker so lahko nastale nevidne poškodbe blaga, ki zmanjšujejo njegovo trdnost oziroma obstojnost. Pretirano kuhanje, močno drgnjenje, krtačenje in ožemanje skoraj vedno poškoduje vlakna. Vse to pa pri pranju v sodobnem pralnem stroju odpade.

Osnovno pravilo je, da je treba perilo pogosto menjati, umazano pa oprati čimprej. Staro umazani-jo je težje izprati, poleg tega pa negativno vpliva na trdnost in izgled perila. Umazano perilo imamo začasno na suhem in zračnem mestu.

Vse premalo upoštevamo pri pranju kakovost vode. Voda za pranje mora biti mehka. V mehki vodi namreč milo ali pralni prašek pravilno učinkuje. Deževnica je na primer že mehka voda! Voda iz vodovoda, studenca ali potoka je običajno trda; se pravi, da vsebuje — za pranje — preveč apna. 10 gramov apna (v 100 litrih vode) uniči pralno moč 160 gramov mila. V mnogih krajih ima voda celo 30 ali še več gramov apna. Zato je priporočljivo, da pralno vodo omehčamo z dodatkom kristalne sode (če peremo s pralnim sredstvom, ki vsebuje milo). Pri uporabi sodobnih sintetičnih pralnih sredstvih (vist, radion, oskar, mixel in drugih) pa mehčanje vode ni potrebno.

Za pranje vzamemo samo poznane in preizkušene proizvode; uporabljamo jih točno po navodilu, ki je na ovitku. To je posebno važno pri pranju s pralnim strojem, ki zahteva posebne pralne praške. V vsakem primeru moramo pralno sredstvo najprej raztopiti, da se tako izkoristijo vse dobre lastnosti pralnega sredstva in doseže polni uspeh pri pranju. (To seveda ne velja za avtomatske pralne stroje!)

Pred pranjem perilo pregledamo in sortiramo. Zepe in šive je treba temeljito izkrtačiti, igle in druge tuje predmete pa odstraniti, da ne povzročijo med pranjem večjih poškodb (luknje, rjaste madeže) na drugih kosih perila.

Madeže v blagu odstranimo po možnosti pred pranjem, ker nekatere madeže po pranju ne moremo več odstraniti (v številki 7/1966 našega lista so bila navodila in recepti za čiščenje raznih madežev). Znano je, da madeže najbolj učinkovito odstranimo takoj, ko so nastali. Če to ne

naredimo in ostane madež dalj časa na tkanini, ga je vedno težje odstraniti. Pri odstranjevanju madežev moramo delati previdno! Priporočam, da najprej poizkusite z navadnim pranjem ali s kratkim kuhanjem (uporabite sodobna pralna sredstva), kar odstrani razne madeže na najbolj nežen način. Cistilna sredstva pa moramo po čiščenju temeljito izprati. V slučaju, če se nam čiščenje ne posreči, je še možnost, da damo perilo (blago) kemično čistiti.

Pred pranjem sortiramo perilo vsaj v tri skupine, in to:

— belo perilo: telesno perilo, namizni prti, ruhe, bele halje, beli predpasniki, plenice, otroško perilo.

— pisano perilo: pisano perilo, srajce, spalne obleke, pisane prevleke itd.

— fino perilo: žensko spodnje perilo, bluze, okrasna pregrinjala, pletene obleke in slično.

Perilo namakamo z namenom, da zrahljamo umazanijo brez drgnjenja in krtačenja, ker tako olajšamo pranje. Namakanje je zato potrebno, če je perilo močnejše umazano. Nesnaga, ki se nabira pri nošenju perila, vsebuje poleg prahu še pot in maščobe, ki jih izloča telo. V starih časih so vsak kos perila obdelali s krtačo. To ni bilo samo naporno in drago, ampak zelo škodljivo za perilo, ki sestoji iz samih finih vlaken. Danes imamo več sredstev, ki že z namakanjem odstranijo iz perila nesnago in razne madeže. Dobro namočeno je že napol oprano! Močno umazano belo perilo namočimo čez noč. Oljnat in masten delovne obleke namočimo v vroči vodi, ki olje in maščobe bolje topi. Za namakanje pisane- perila zadostuje 2–3 ure. Fino perilo običajno ne namočimo.

Predpranje je predhodno pranje zelo umazanega belega perila pri 50° C.

Pranje: Belo perilo kuhamo največ 15 minut. Daljše kuhanje ni koristno in je zato odveč. To velja tudi za zelo umazane delovne obleke. V tem slučaju je prav, če lug v kotlu obnovimo. V pralnem stroju se perilo ne kuha, ker stroj vsebino stalno premika in skrbi za prehod pralnega luga skozi tkanino. Dokazano je, da se bakterije, ki se nahajajo v perilu, uničijo že pri 85° C v dveh sekundah in pri 60° C v dveh minutah. Za pranje perila od bolnikov, ti podatki seveda ne veljajo.

Pisano perilo v toplem (50 do 60° C) lugu dobro preperemo. Lužne razstopine naj bo toliko, da perilo v njej plava. Pisano perilo

moramo temeljito izprati, najprej v topli in končno v mrzli vodi. Tej vodi dodamo kis, ki poživljuje barve. Tega perila ne smemo pustiti ležati na kupu, ker je nevarnost, da gre ob barvo. Najbolje je, če če ga takoj obesimo.

Fino perilo iz volne in svile peremo v lugu, ki ima od 30 do 35° C, fino perilo iz bombaža ali umetnih vlaken (staničnih ali sintetičnih) pa pri 35 do 40° C. Seveda so ti podatki samo približni in odvisni od trdnosti in stanja perila. Vedno je potrebno upoštevati pismena navodila, ki so pri nakupu pritrjena na vsakem komadu perila. Takoj po pranju moramo fino perilo izprati v mlačni vodi, nato v hladni in takoj posušiti. Tkanine in nogavice obesimo, pletenine pa izravnamo v pravokotno obliko in posušimo med suhim brisačami, nakar jih pustimo ležati nekaj časa na zračnem in sončnem kraju.

Na koncu še nekaj o likanju perila. Perilo pred likanjem dobro navlažimo, ker presuho perilo ne moremo likati. Likano perilo pustimo nekaj časa na zraku izven omare, da se popolnoma posuši. Vlažno perilo dobi v omari madeže in prične razpadati.

Tkanine iz različnih surovin tudi različno likamo. Bombažne tkanine likamo drugače kot volnene; na poseben način likamo zopet tkanine iz umetnih vlaken.

Bombažne tkanine likamo z zelo vročim likalnikom po lični strani. Za tkanine iz živalskih vlaken (volna, svila) likalnik ne sme biti prevroč. Volneno blago moramo likati z vlažno krpo, da ne dobi leska. Če nastane lesk, ga odstranimo s krtačenjem z mokro ščetko. Pri likanju tkanin iz sintetičnih vlaken (najlon, perlon) moramo biti posebno previdni. Likalnik sme biti le zmerno topel, ker se pri višji temperaturi tkanina topi. Določene vrste blaga moramo izjemoma likati suho, da ne zgube svojih posebnosti in vzorca (n. pr. cloqué — izg. kloke). Nabrana in nagubana oblačila likamo po dolgem, od ozkega proti širšemu delu. V splošnem likamo obleko v smeri osnovnih niti. Zmet likamo na navlaženi hrbtni strani, in sicer razpetega na mehki podlagi. Po likanju ga skrtamo.

Likanje si olajšamo z električnimi likalniki, ki avtomatično držijo željeno temperaturo. Se bolj praktični so avtomatični likalniki, ki hkrati perilo navlažijo.

M. S.

Dopisujte v Tekstilca

Naša tekmovalna ekipa v Mariboru (spodaj: nogometaši)

TEKMOVANJE V MARIBORU

Že nekaj let tekmujejo športniki Mariborske tekstilne tovarne in naši, in sicer enkrat letno, izmenično pri nas oziroma v Mariboru.

Letošnje srečanje je bilo v Mariboru, 14. oktobra. Tekmovali smo v naslednjih disciplinah: nogometu, kegljanju in šahu. Srečanje se je končalo neodločeno, v posameznih panogah pa so bili rezultati naslednji:

Nogomet: rezultat nogometne tekme je bil 2:2. Obe moštvi sta igrali borbeno in zato poželi dovolj aplavza. Publika je bila objektivna in je bodrila tudi tekmovalce iz Tekstilindusa.

Sah: šah smo dobili s 3:2.

Kegljanje: tekmovalstvo je bilo ekipno; za vsako ekipo je nastopilo po 10 tekmovalcev. Vsak tekmovalce je metal šestkrat (to je bil set); skupaj so odigrali 6 setov. Končni seštevek je prinesel zmago Mariborčanom, in to 761:737. Lahko bi rekli, da smo Tekstilindusčani imeli precej smole v predzadnjem setu, vendar je rezultat realen. Pohvaliti bi moral Cvirna, ki je 5 krat podrl plato (vse keglje!).

Srečanje je bilo prijetno in v prijateljskem vzdušju. Od Mariborčanov smo dobili tudi lepa darila, in to: nogometaši prekrasno plaketo, šahisti res lepo šahovsko garnituro in kegljači lep pokal. Prihodnje leto bo srečanje v Kranju, nastopili pa bodo poleg naših in mariborskih tudi tekmovalci iz BPT — Tržič.

Izvršitev osnovnega plana septembra

(dalje s 3. strani)

Tkalnica I: je bila s prejo dobro oskrbovana. Zaradi pomanjkanja ustreznih utenzilij za Ruti avtomate, je dokaj slabe kvalitete izdelan artikel 626 (stanična tkanina). Izkoristek statev je bil 78,3 odstotka, kvaliteta pa 85,3 odstotka.

Tkalnica II: svoje obveznosti je izpolnila mesečno in kumulativno. S prejo je bila dobro oskrbovana, ima pa težave s previjanjem osnove in votka zaradi nevsklajenih kapacitet. Sredi meseca so bile težave zaradi pomanjkanja dispozicij za revolverse statve. Izkoristek statev znaša septembra 89,4 odstotka, I. kvalitete pa so dosegli 83,2 %.

Plemenitilnica I: mesečno izvršitev je dosegla. Adjustirnica je

Morda bi dodal še to, da zaslužijo pohvalo vsi, ki so šli z dobro voljo na tekmovalstvo v Maribor, čeprav so morali žrtvovati prosto soboto. Bolj žalostno pa je dejstvo, da se tekmovalci niso udeležili nekateri, čeprav so obljubili udeležbo.

I. J.

Nogometna tekma debeli : suhi iz Tekstilindusa

Zmagali so suhi, in sicer s 5:1. Tako so zasluženo osvojili prehodni pokal za leto 1966.

Tekma je bila šaljiva in živahna, čeprav na igrišču ni bilo izrazito debelih igralcev. Ločili smo jih bolj po dresih, kot po debelosti oziroma suhosti.

Kljub vsemu pa smo se nasmejali, jih bodrili in uživali, če se je ta ali oni znašel na tleh, ker je preveč zamahnil in udaril mimo žoge. Tudi trčenja so bila prijetna in vedno vsaj za enega usodna. Za debele je bil gol preozek, saj žoge nikakor niso uspeli spraviti vanj. Suhi so vsaj v tem pogledu imeli več sreče, in morda zato, ker so bili bolj gibčni in iznajdljivi.

Vratarja sta bila dobra, posebno odlični pa je branil vratar suhih, ki se je metal kot znani svetjski vratar Jašin.

I. J.

Iz starega - nove kombinacije

1. Slinček naredimo lahko same iz ostankov frotirja oz. rabljene brisače. Naredimo ga tako, da vrežemo tudi rokavčke, kar je za malčke zelo praktično. Obrobimo ga s pisanim trakom in apliciramo z otroškim motivom.

2. Slinček, ki ima že kraj predpasnička, krojimo iz drobno vzorčastega blaga. Rokavčke stisnemo z elastiko! Spredej ima slinček žepek; apliciramo ga z otroškim motivom.

3. Majhen enobarven slinček naredimo iz ostankov frotirja. Obrobimo ga z drugobarvnim trakom in prišijemo aplikacijo.

4. Oblekica za punčko iz drobnovzorčastega blaga. Obrobljena je s čipkami v katere vpeljemo drugobarven trak, ki ga vežemo v pentljo. Zapenja se na hrbtni strani.

5. Obleka modernega rahlo oprijetega in zvončastega kroja — iz enobarvnega blaga. Stranski deli so všiti in jih poudarimo z dvojnim šivom.

6. Se dve obleki modernega rahlo zvončastega kroja, za vitka dekleta. St. 6 ima prsni del rezan vodoravno, v krilu pa ima gubo. Ovratnik je mehko stoječ. Zapenjamo jo zadaj. St. 7 je iste

ga kroja, razlika je le v tem, da se zapenja spredaj. Za obe obleki vzamemo enobarvno blago živih barv.

Kako naredimo iz stare obleke zopet novo? Vzamemo ostanke blaga in kombiniramo enobarvno z vzorčastim ali obratno. Ne smemo pa kombinirati dva različna vzorca! Tudi barva enobarvnega blaga se mora ujemati z vzorčastim. Skice prikazujejo kako lahko kombinirate.

8. Ljubka rahlo oprijeta obleka kombinirana s karo vzorcem. Če je karo v temno modri kombinaciji, potem je enobarvno blago nekoliko svetlejša modre barve. Spredej všijemo še enobarvno pentljo. Životek je nekoliko podaljšan.

9. Kombinacija enobarvnega blaga s karo desenom. Na podaljšan živetek prišijemo 2 enobarvna pasova, ki se morata ujemati z barvami karo desena.

10. Obleki, ki ima vstavljen enobarven živetek, prišijemo spredaj še gumbe, ki so oblečeni v karirano blago.

11. Se ena kombinirana obleka. Za gornji del lahko vzamemo drobnokaro ali pepita blago. Spodnji del pa je temne barve. MaK

Napak ravna jo tiste ženske, ki da se je zgostil (ne sme postati žive v prepričanju, da koža na obrazu ni treba negovati. Morda je katera res tako srečna, da ima njena koža vsega dovolj (maščobe, vitaminov itd.), vendar so to res redkosti. Koža na obrazu je namreč zelo izpostavljena zunanjim vplivom (nesnagi, temperaturnim razlikam, raznim hlapom kislin ali lugov, prekomerni vlagi v zraku itd.), pa je zato človeški organizem prešibak, da bi se vedno in povsod lahko uspešno postavil v bran vsem tem sovražnikom. Če mu zato sami ne pomagamo, postaja njegova borba vse slabotnejša in posledice so tu: gube, ovenela koža, mozolji, mastna koža, presuha koža in podobno. S pravilno in pametno nego pa je možno marsikaj popraviti oziroma preprečiti.

V ta namen sem pripravila nekaj načinov za nego kože na obrazu, in sicer nekatere maske, ki si jih lahko sami pripravite.

CE IMATE MASTNO KOŽO:

Pripravite masko iz beljaka, ki ste ga dobro zmešale, in to tako,

Maske za nego kože

da se je zgostil (ne sme postati sneg). Dodajte mu še nekaj kapljic limoninega soka in vse skupaj nanesite na obraz. (Slika 1)

Drugi način izgleda takole: na srednje vročem štedilniku kuhajte sok limone, ki ste mu dodali beljak. Dobro mešajte, dokler ne dobite goste mase. To maso malo ohladite in jo nanesite na obraz.

Če vaša koža ni prav posebno mastna, potem lahko uporabite namesto limoninega soka sok pomaranče.

Za mastno kožo lahko uporabite tudi masko, ki jo dobite iz listov zelene solate. Le-to kuhate eno uro v 1/2 litra vode. Potem vse skupaj lepo precedite skozi krpo in še toplo tekočino namažete po obrazu. (Slika 2)

CE JE KOŽA PREVEČ RDEČA:

V hladni vodi zatestite jedilno žlico ovsenih kosmičev in vlijte to

v vrelo vodo. Kuhajte med stalnim mešanjem, dokler ne dobite goste mase. Še toplo namažite na obraz.

CE JE KOŽA MOZOLJASTA:

Raztopite v mlačni vodi 3 do 4 žličke kvasa in dodajte nekaj kapljic rožne vodice.

MASKA ZA VSAKO KOŽO

Ne glede na vrsto kože si naredite naslednji namaz: vzemite žlico medu, žličko mandeljevega olja in dve do tri žličke bele moke. Vse dobro premešajte in namažite na obraz.

Kadar uporabljate maske je važno to, da jih smete nanesti le na dobro očiščeno kožo. Najbolje jo boste očistile z losionom ali mlekom za čiščenje šminke.

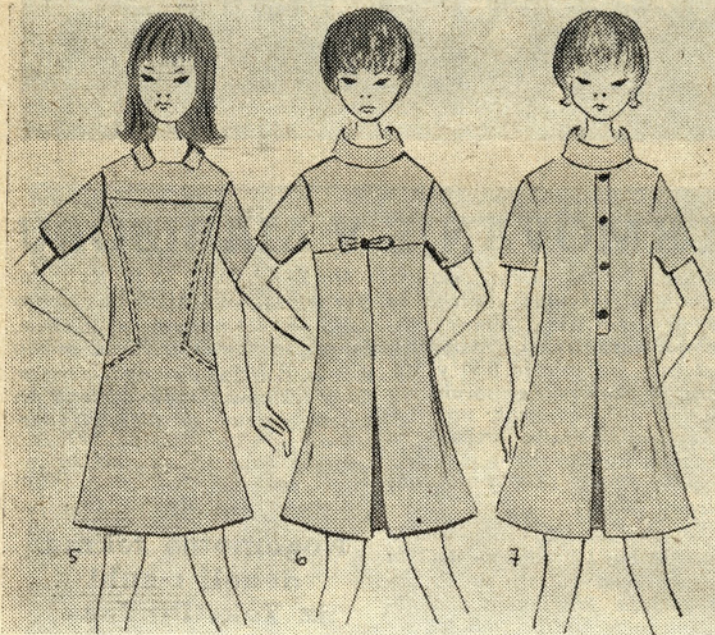
Masko pustite na obrazu 20 do 30 minut.

Ko si masko namažete, se vležite, sobo pa nekoliko zatemnite.

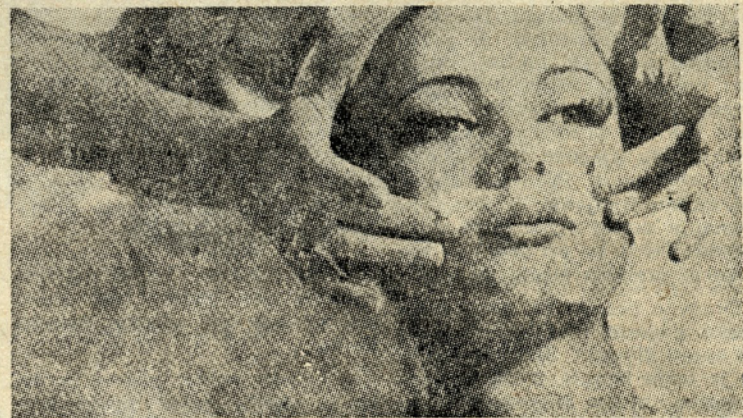
Maske ne smete nanesti v bližino oči. Najbolje je, če si takrat položite na oči kos vate, ki ste ga namočile s kamilicami.

MASKO ODSTRANITE S TOPLO VODO ALI KAMILICAMI.

BaS

Slika št. 1

Slika št. 2

Obešalnik za čevlje

V modernih, vendar premajhnih stanovanjih je pogost problem kam postaviti kos opreme, na primer: omarico za čevlje, za čištilne predmete in podobno. V takih primerih bo gospodinjam dobrodošla preprosta rešitev OBEŠALNIKA za shranjevanje čevljev.

Dandanes je treba varovati vsako reč, ker tako prihranimo precej denarja. To velja tudi za čevlje. Ni namreč dovolj, da čevlje redno čistimo, ampak jih moramo tudi pravilno shraniti. Predvsem čevlji ne smejo biti v tesno zaprtih omarah ali v kartonskih škatlah, ker potem obdrže neprijeten vonj po znoju. Prav tudi ni, če jih hranimo v vlažnem prostoru, ker se vlage navzamejo, in če dalj časa stojijo, začnejo plesniti. Če torej zanje v stanovanju nimamo odgovarjajoče omarice, si naredimo omenjeni obešalnik, katerega lahko obesimo na ustrezno mesto (za omaro, na vrata).

SE NAVODILO ZA IZDELAVO OBEŠALNIKA!

Potrebujemo lesen obešalnik, kakršnega uporabljamo za obleko; le-ta mora imeti še spodnjo prečko (za hlače ali krilo!). Dalje potrebujemo še 1,4 metra močne tkanine (kretan) in 30 x 130 cm velik kos jute ali podobne tkanine za podlago.

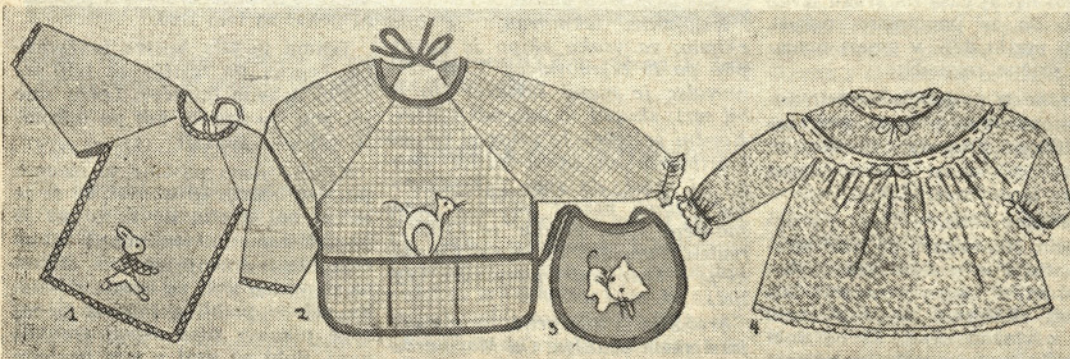
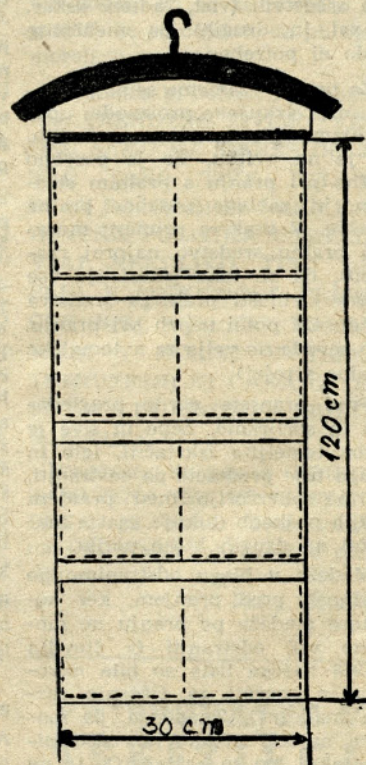
Na juto prišijemo kretan, naredimo lep rob ob straneh in všijemo zgoraj spodnjo prečko obešalnika. Preostali kretan uporabimo za žepe. V ta namen ga razrežemo na pravokotnike velikosti 30 x 20 cm (rob moramo dodati!). Znotraj prišijemo na žepe še polivinil, da so močnejši in se manj zamažejo. Tako pripravljene kose potem lepo prišijemo na osnovo,

in to ob straneh in po sredi. Žepi so 10 cm narazen, torej eden pod drugim. Žepe lahko okrasimo še z okrasno vrvico.

Izdelava torej ni težka, obešalnik pa je zelo praktičen in predvsem ekonomičen, ker potrebuje malo prostora. Vanj lahko shranimo 4 pare čevljev. Če hočemo, da bo ostal lep, je treba čevlje seveda prej lepo očistiti.

POIZKUSITE, CE IMATE PREJ OMENJENE TEZAVE S PROSTOROM!

D. F.

S potovanja po Sovjetski zvezi

Ze dolgo sem si želela videti Moskvo in spoznati vsaj majhen delček Rusije, nam nepoznane dežele. Če si hočemo predstavljati njeno veličino, potem vam moramo najprej povedati nekaj osnovnih podatkov.

SSSR zavzema eno šestino zemeljske površine in se razteza od Vzhodnega morja do Tihega oceana, od Pamira do Severnega ledenega morja. Prebivalcev je več kot 230 milijonov. Polovica tega je Rusov. V državi živi nad sto raznih narodov, ki imajo svoj jezik, navade in običaje. SSSR ima 15 zveznih republik, ki obsegajo avtonomne republike, pokrajine in okrožja. Tri največja mesta so Moskva, Leningrad in Kijev.

Iz Beograda smo s Caravello krenili na pot. Dvignili smo se 9.000 m visoko, pozneje, od Varšave dalje, pa celo na 11.000 metrov. Kako lep je pogled na našo zemljo z višav. Nekaj časa smo videli pokrajino prav razločno: gozdove, reke, jezera. Vse je bilo kot otroške igračke. Kmalu so nam vse zakrili oblaki in zdelo se nam je, da je pod nami ledena pokrajina, vsa obsijana od sonca. Nepozaben pogled! Veliko prehitro je minila pot. Med poletom smo imeli še polurni postanek v Varšavi in v treh urah in pol smo pristali na letališču Šeremetjevo v Moskvi.

No, zdaj velja napeti oči in ušesa, sem si rekla, in veliko doživeti se je začelo.

MOSKVA

Moskva ima dve letališči: Vnučko in Šeremetjevo. Oprostito, pravzaprav ima tri, kajti Šeremetjevo — to sta dve letališči, drugo od drugega oddaljeni samo nekaj kilometrov. Eno je za notranji (lokalni) promet, drugo, na katerega smo mi prileteli, pa je za zunanji promet. S tega letališča lahko, preko vmesnih zvez, poletiš na katerokoli letališče na svetu.

Letališče je ogromno, polno letal različnih velikosti in znamk, od velikih Iljušinov do naše Caravelle. Do letališke zgradbe smo se peljali z avtobusom! Formalnosti okoli potnega lista in carine so bile hitro mimo in že smo brzeli z avtobusom proti Moskvi. Do Moskve je približno tako daleč, kot od Kranja do Jesenic. Pot pelje skozi tipično pokrajino, kjer so: brezovi gozdovi in polja, vmes pa so značilne ruske lesene hišice — zeleno

in belo pobarvane. Na vsaki, še tako skromni, je antena.

Moskva je veliko mesto. Ima 6,5 milijona prebivalcev. Razteza se zelo v širino. Ulice so široke in lepo urejene. Ker peš ne bi prišel daleč, je pod mestom zgrajena podzemeljska železnica, na zemlji pa skrbi za promet gosta avtobusna mreža in nešteto taksijev, ki so zelo poceni.

Naš cilj (po planu) ni bila najprej Moskva. Tam smo ostali 9 ur. Potem, ko smo ure premaknili za 2 uri naprej, smo ta čas izkoristili za splošen ogled mesta, seveda le v najbližji okolici hotela.

Veste, nevarno je hoditi po neznanih ulicah, če se nočeš izgubiti! Na začetku se ti zdi vse tako zamotano: prehod čez ulice (pravzaprav pod ulico), velike razdalje in širjave. Ker pa je bil naš hotel »Armenija« v središču mesta, takoj za vogalom »Boljšoj teatra« (Veliko gledališče) in skoraj nasproti Kremlja oziroma Rdečega trga, smo si kar prve minute in na svojo pest to ogledali. Mrak je že padal, ko sem stala sredi trga pred Leninovim mavzolejem in občudovala prekrasne zgradbe Kremlja, njegove tri cerkve in cerkev Vasilija Blaženega na koncu Rdečega trga. Potem sem še švignila vzdolž izložb na glavni moskovski ulici Maksima Gorkega. No, cene so bile za mojo denarnico kar visoke, kakšne so pa plače sovjetskih državljanov, pa mi takrat še ni bilo znano in zato nisem mogla oceniti, kakšen je njihov standard.

V Moskvi sta se pridružila našemu Kompasovemu potnemu maršalu tov. Milunoviću še dva vodiča iz Moskve, Jugoslav in Irena, ki sta ves čas prav prijateljsko skrbela za našo skupino. Ob 11. uri zvečer so nas odpeljali na postajo, okrog polnoči pa smo se z »Rdečo strelo« (Krasnaja strelá) odpeljali proti Leningradu. Vlak je zelo udoben, v kupeju so štiri postelje, prostor za prtljago, obešalniki, radio, mizica z električno svetilko in lestvica za vrhnje nadstropje. »Rdeča strela« je upravičeno nosila takšno ime. Že ob 7. uri smo bili v Leningradu. V SZ obstoja turistična agencija »Inturist«, ki zares odlično skrbi za svoje goste. Reči moram, da ves čas bivanja skoraj nisem videla svojega kovčka razen v hotelski sobi ali v veži. Vedno in povsod so nas čakali avto-

busi za prevoz. Prijazni vodiči, poleg Jugoslava in Irene še drugi, pa so bili skrajno pozorni. Preskrbeli so nam vse, tudi vstopnice za gledališče in nikjer nismo čakali v vrsti. Vse je teklo gladko in hitro.

LENINGRAD

Leningrad (ustanovljen 1703. leta) je zibelka revolucije. Ne vem, če vam bom mogla vsaj bežno opisati vse kar smo tam videli. Poizkusila bom vsaj ponoviti to, kar sem si zapomnila.

Nastanili smo se v hotelu »Astoria«, zopet v središču mesta in v bližini »Zimskega dvorca« tik ob Isakovski saborni cerkvi. Večina znamenitih cerkva v Leningradu in v Moskvi je spremenjenih v muzeje (zaradi neprecenljivih umetnin), so pa dostopne in na ogled vsakomur. Je pa tam še nekaj deset aktivnih cerkva v vsakem mestu, in to raznih veroizpovedi, največ seveda pravoslavnih.

Že prvi dan smo šli na splošen ogled mesta z avtobusom. Ustavili smo se: na trgu pred »Zimskim dvorcem«, na obali reke Neve, kjer je zasidrana križarka »Aurora«, na dvorišču Leninovega muzeja, pred prekrasno mošejo v slogu Tamerlana, na Rastrelnem mostu, pred spomenikom Petra Velikega, Katarine Velike, Lenina, Puškina in drugod. Peljali smo se preko veliko mostov čez Nevo in 60 kanalov, ki so v Leningradu. Peter Veliki (1639—1725), ruski car, je bil zelo napreden in velik šaljivec. Postavil je mesto, ki mu ni zlepa enakega. Težil je k morju, ker je vedel, da je morje zelo važna osnova za močno državo. Na vsakem koraku smo lahko občudovali carjevo naprednost in ustvarjalnost. Bil je res Peter Veliki, ne samo po postavi (meril je namreč 2 metra in 4 cm), ampak tudi po tem, ker je iz zaostale ruske države ustvaril za takratni svet — najmočnejšo in najnaprednejšo državo. Osebnost je znal 14 različnih obrti; pri mnogih delih v Petrogradu je tudi osebno sodeloval.

Tako nam je prvi dan potekel v splošnem ogledu mesta, za drugi dan je Irena napovedala ogled svetovnoznane galerije slik Ermitaž.

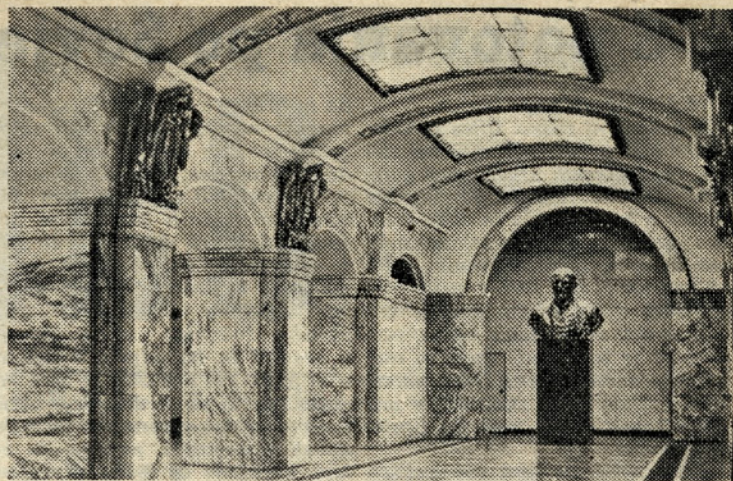
Mimogrede še malo o našem hotelu. Hotel je star — (še iz carske dobe), udoben in moderniziran. Sobe imajo toplo vodo, centralno kurjavo, telefon in radio. Znamenit je hotel po tem, da je Hitler, ko je računal na poraz Leningrada, že naročil vabila za slavnostni banket, ob zavzetju mesta, prav v tem hotelu. Ta povabila zdaj hranijo v muzeju.

ERMITAŽ — galerija slik

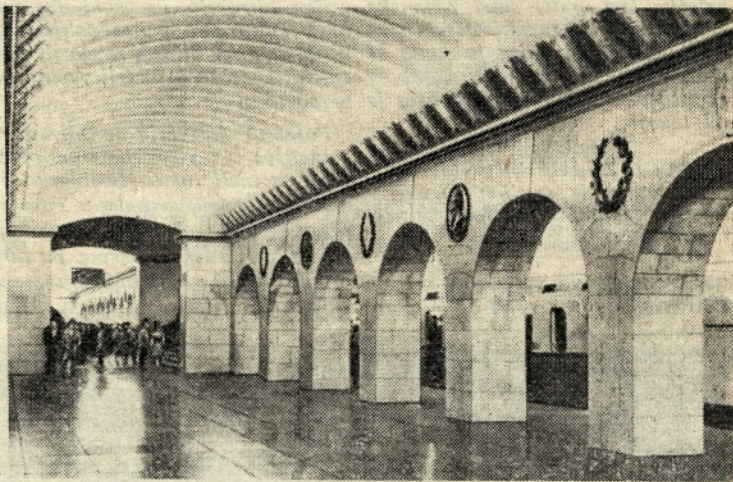
To galerijo je osnovala carica Katarina Velika, prava ljubiteljica umetnosti. V galeriji so zbrane slike najslavnejših slikarjev sveta, kot so: Michelangelo, Leonardo da Vinci, Rubens, Manet in drugi. Slike so v času obleganja Leningrada (trajalo je 900 dni) spravili na varno.

Ermitaž je zgradba v sklopu Zimskega dvorca, sedeža ruskih carjev in prizorišče revolucije. Obleganje Leningrada je eden najbolj žalostnih dogodkov druge svetovne vojne. Nemcem je uspelo, da so prodrli 4 km do periferije mesta, kar je bilo samo 14 km oddaljeno od Zimskega dvorca. Prišli so do tja in niti metra dalje. Hrabri Leningrajčani so jih zadrževali 900 dni, vse do prodora Rdeče armade, ki je pognala Nemce v beg. Trpljenja teh borcev in Leningrajčanov ni možno opisati. Obkoljeni so bili z vseh strani, razen majhnega predela preko Ladoškega jezera. Prav to jezero je bilo zveza z notranjostjo, bila je za Leningrajčane takozvana »pot življenja«. 900 dni so Nemci noč in dan bombardirali in obstreljevali mesto. Že prve dni ni bilo več vode, elektrike; kanalizacija je bila razdejana. Rusi so sicer uspeli evakuirati del prebivalstva, večidel otroke in stare ljudi, vendar je kljub temu v dneh obleganja pomrlo od lakote ali bombardiranja 700.000 Leningrajčanov. Točno šte-

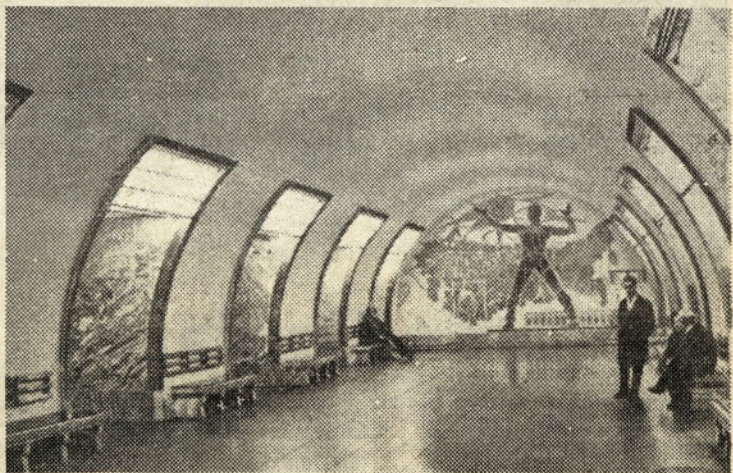
(dalje na 8. strani)

Postaje podzemeljske železnice v Leningradu

so izredno lepe in pravi biseri arhitekture

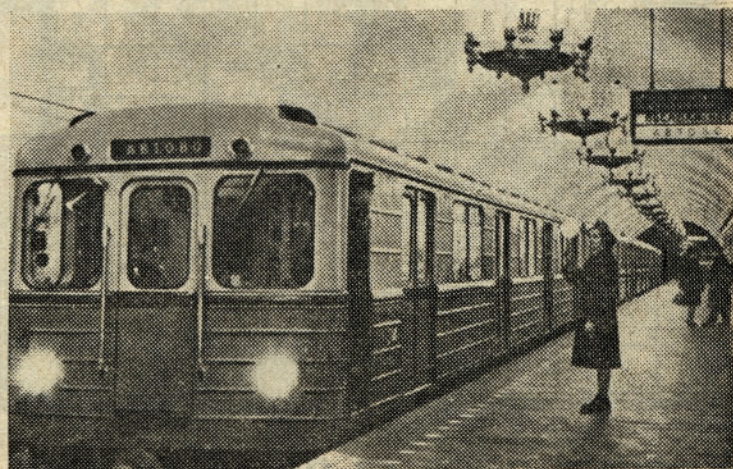

Postaja: Elektrosil

Na zgornji sliki je postaja — Kirovskij zavod

Ena najlepših je postaja — Avtovo

Cerkev Vasilija Blaženega na Rdečem trgu v Moskvi

S potovanja po Sovjetski zvezi

(dalje s 7. strani)

vilo seveda ni znano. Ulice in stavbe so bile porušene, razen nekaterih zgodovinskih stavb, nad katerimi so bile razpete kamuflažne mreže v barvi drevja in vode. Padlim Leningraščanom so postavili lep in veličasten spomenik v Piskarevsku. Tam gori v njih čast in slavo večni ogenj, godba igra žalostinke, velik napis ruske pesnice pa se zahvaljuje vsem in vsakemu posamezniku za žrtev materi Rusiji. Tudi naša skupina je prinesla šopek cvetja hrabrim Leningraščanom.

Pretrsljivo na tem pokopališču je nekaj listov iz šolske beležnice 8-letne ruske deklice, ki je z otroško pisavo in v skopih besedah beležila (po vrsti) smrt 7-članske družine. Zadnji zapis: »Ostala sem čisto samal« in poleg je samo še datum. Deklico so našli samo, v zapuščenem stanovanju. Umrla je od lakote.

DRUGE ZNAMENITOSTI

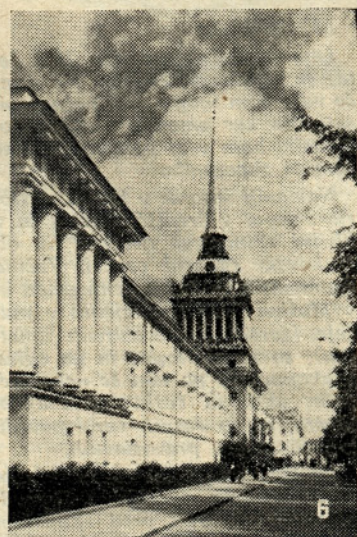
Veličasten je stadion Kirova v Finskem zalivu. Posebnost zanj je,

Saljiva fontana v vrtu Petrovega dvorca

da je breg, na katerem je zgrajen, umetno nasut. Z buldožerji so iz zaliva dvignili pesek, da bi tako dobili material za nasip, obenem pa so poglobili zaliv. Od tam smo hiteli dalje, kajti čas nas je priganjal. Še hitro na večerjo in, ker je močno deževalo, še na ogled podzemne železnice. Leningrad ima zgrajeni dve progi podzemne železnice, tretja pa je v gradnji in bo odprta v naslednjih letih. Tri ure smo se za 4 kopejke (približno 56 dinarjev) vozili s to železnico, prestopali in ogledovali posamezne postaje, ki so lepo okrašene in vsaka v svojem slogu. Marmor, srebro, mozaik in kristal so uporabili za dekoracijo posameznih dvoran. Vlaki vozijo z veliko hitrostjo, in vsaki dve minuti. Tako smo z izstopanjem in vstopanjem v 3 urah prevozili precej kilometrov in videli večino od 60 postaj.

Posebno doživetje je bil obisk gledališča, in sicer baletne predstave v mali operi. Leningrad je zibelka klasičnega baleta. Tam je slovita baletna šola, iz katere so izšle slavne ruske balerine, pa zato ni čudno, če je bila tudi predstava »Korsarja« odlična. Kakšna sklad-

nost, dovršenost plesa, kakšna scena, barve in pestrost kostimov. Ze ob prvih obiskih galerij, muzejev in gledališča sem opazila, da Rusi zelo cenijo kulturo in umet-

Leningrajska admiraliteta

nost. Gledališča, muzeji in galerije so vedno polni in tudi solarčke že od malega navajajo na to. Praktični pouk smo videli v galeriji Ermitaž, kjer je učiteljica razlagala skupini majhnih deklic nastanek in pomen velike umetniške slike. In male ljubke deklice, vse s kitkami in v šolskih haljah, so jo zelo pazljivo poslušale.

ZIMSKI DVOREC

Naslednje dni smo si ogledali še Zimski dvorec in prvotni dvorec (bolje rečeno hišico) v katerem je živel Peter Veliki. Le-ta je prav na drastičen način uvajal etiketo na svojem dvoru; če je namreč gost zamudil, se nepravilno vedel ali naredil drugo napako v lepem vedenju, ga je car kaznoval tako, da

je moral pri obedu popiti velik steklen vrč hude vodke. Te kazni so se bali tisti, ki so jo že morali enkrat pretrpeti. Vrč stoji še danes sredi mize in verjemite mi, da bi človek že težko popil toliko navadne vode.

Bili smo tudi v Petropavlovski trdnjavi, v njenih zloglasnih ječah, kjer so bili zaprti revolucionarji, ki se niso strinjali s carskim režimom. V trdnjavi je tudi cerkev, kjer so pokopani ruski carji in njihove družine do Petra Velikega. Od Petra Velikega dalje pa so pokopani v Moskvi. Poročili in kronali pa so carje vedno v Moskvi.

Pred odhodom v Moskvo smo si ogledali še letno rezidenco Petra Velikega — Petrov dvorec, ki je kakih 35 kilometrov izven Leningrada in leži v Finskem zalivu. Petrov dvorec je mesto s 45.000 prebivalci (v tem mestu je znana velika tovarna ur). Sam dvorec leži ob morju v prekrasnem parku, ki spominja na Versailles, na dvor francoskih kraljev v bližini Pariza. V parku je mnogo prekrasnih vodometov, med njimi je nekaj tudi saljivih. Le-ti so iz časov Petra

Velikega, ki je bil, kot rečeno, tudi velik saljivec. Sedeš na klopcu in ko kamenja v varno zavetje in že se vsuje nate dež. Pobegneš presredi prava ploha. Zagledaš velik dežnik — misliš si, glej streha, zatekli smo se pod njo in že je začelo liti iz robov dežnika. Park z dvorcem in zasebna zbirka slik Petra Velikega je res nekaj čudovitega. Stavbe, vodometi in drevje v parku so Nemci med okupacijo popolnoma uničili in šele po vojni so dvorec, vodomete in park obnovili, da s svojo lepoto Od Petra Velikega dalje pa so zopet navdušujejo neštete obiskovalce.

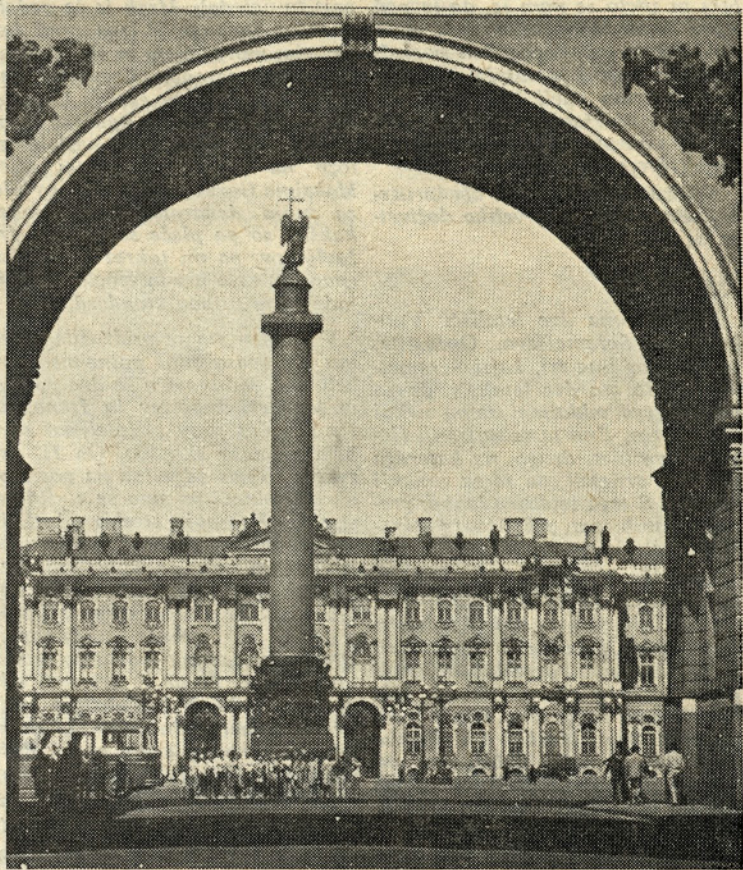
NAS OBISK v Leningradu smo morali zaključiti. Toliko je še ostalo zanimivosti, ki bi si jih bilo treba ogledati, vendar smo morali zopet na pot z »Rdečo strelo«, tokrat proti Moskvi. Ze naslednje jutro so nas temni oblaki in dež pričakali na moskovski postaji.

Kljub dežju smo začeli z ogledom mesta.

M. H.

O tem pa prihodnjič.

Ploščad pred zimskim dvorcem

ZAHVALA

Ob bridki izgubi našega dragega očeta Franca RESKA, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so počastili njegov spomin in vsem, ki so ga spremlili na zadnji poti.

Lepa hvala za poklonjeno cvetje!

Vsem in vsakemu še enkrat — hvala.

Zalujoča družina Rešek

POPRAVEK

V 9. številki Tekstilca smo v zahvali Marice Krivec naredili napako, ki jo danes popravljamo. V ZAHVALI SMO NAMREČ NAPACNO OBJAVILI, DA JI JE UMRL MOŽ, MEDTEM KO JI JE UMRL OČE.

Marico Krivec prosimo, da nam nenamerno storjeno napako oprusti.

Urednik

Mali oglasi — mali oglasi

ISCEM

Upokojenko, ki bi varovala 3-letnega otroka in kuhala (samo kosilo). Delovni dan bi bil vsak dan od 6.30 do 15. ure ali pa (kolikor to ni možno tako) vask drugi teden samo od 11. do 15. ure.

Interesentke prosimo, da pridejo po naslov v uredništvo lista

Urednik

PRODAM

Ugodno prodam fotografski aparat znamke Zorkij 4, ki stane v redni prodaji 65.000 starih din. Prodajam ga za 40.000 starih dinarjev. Aparat je brez napak. Ima pa: vse čase do 1/1000, zaslonko od 2—22, samosprožilec, priključek za bliskovno luč (fleš), daljinomer (pravo za točno ugotavljanje razdalje in nastavek za pritržitev bliskovne luči na aparat. Vlaganje filma je enostavno, ker se hrbtna stena vsa odpre! Torbica je zajeta v ceni!

Kandidate prosimo, da si aparat ogledajo v uredništvu.

Urednik

Nagradna križanka - Nagradna

Vodoravno: 1. zaključek sestanka ali posvetovanja; dogovor, 6. veliko koncentracijsko taborišče v severni Italiji med zadnjo svetovno vojno, 12. za več kot devetdeset stopinj nagnjena stena v gorah, 14. dosežek pri športni igri ali streljanju, 15. manjša odprtina v steni, 16. pod, 18. pozitivna elektroda, 19. oče, 20. manjši kraj na Gorenjskem, ki slovi po umetnem kovaštvu, 22. enovalentni radikal pentana (iz istih črk kot LIMA), 23. osebni zaimmek, 24. ogromen, težko prehodni gozd, 26. začetnici slovenskega gledališkega in filmskega igralca, 27. cirkuški burkač, 29. slivam podobno južno sadje, 32. reka v Avstriji, ki teče skozi

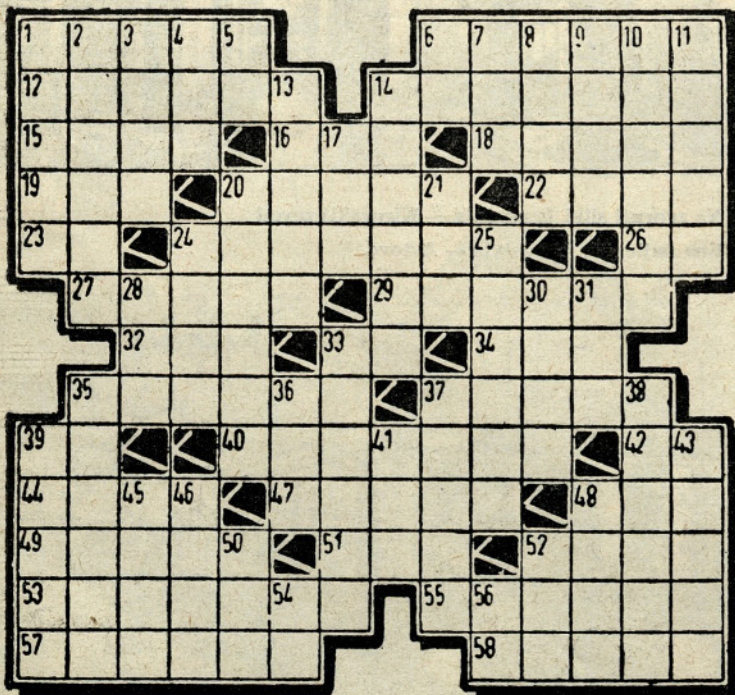
Innsbruck, 33. značilen primorski vzklík, 34. starorimska boginja jeze, 35. velika azijska država na istoimenskem polotoku, ki jo je pred nedavnim obiskal predsednik Tito, 37. poldrag kamen s črnimi in belimi progami, 39. soglasnika iz besede REZA, 40. običajno iz usnjenih trakov pleten pripomoček za pretepanje, 42. zabavni slovenski tehnik, 44. vrh v severnem grebenu Karavank (2142 m), 47. krajši naziv za hrvaško pokrajino severovzhodno od Reke (Gorski), 48. predpona za označevanje visoke starosti, 49. ime slovenskega pesnika Jarca, 51. zadetek pri nogometu, 52. kemična prvina s kemičnim znakom Br, 53. največji

polotok na svetu, 55. ameriška zvezna država na skrajnem severu Severne Amerike (orig.), 57. spaka, nakazen, 58. žrtvenik.

Navpično: 1. preprosto vodno vozilo, 2. ocenjevalec, 3. sibirski veletok, ki teče od Bajkalskega jezera do Severnega ledenega morja, 4. žensko ime, 5. Ludolfovo število v matematiki, 6. kemični znak za galij, 7. pesem hvalnica, 8. domača oblika ženskega imena Zdenka, 9. najmanjši sestavni del materije, 10. snov, ki redi, 11. indijanska trofeja, 13. del knjige, 14. blokada, 17. gaj, 20. rabelj, 21. skupno ime za tri najvišja nordijska božanstva (iz istih črk kot IZA), 24. fizikalna enota za težo, 25. delavec na dnini, 28. kitajsko moško ime, 30. manjša vzpetina, 31. sredstvo za lakiranje, 33. pega, lisa, 35. odbira, selekcija, 36. plankanje, 37. obrežje, 38. strokovna dejavnost, 39. najbolj razširjena oblika literarnega dela, 41. moško ime, 43. živinska staja v planinah, 45. država v prednji Aziji z glavnim mestom Bagdad, 46. uporabljanje, 48. izrastek na roki in nogi, 50. nabirek, vrsta, 52. plesna prireditel, 54. ljudska pritrtilnica, 56. kratica za »ljudski odbor«.

Izžrebani so:

1. nagrada 15 N din Ivan Zorec
2. nagrada 12 N din Zvonka Delavec
3. nagrada 10 N din Rezka Savnik
4. nagrada 9 N din Tine Delavec
5. nagrada 8 N din Valentin Sušnik
6. nagrada 6 N din Marta Pležec

Rešitve oddajte do 18. novem.